DUURZAAMHEIDSVISIE MEIERIJSTAD

Voortgang uitvoeringsprogramma 2020

MEIERIJSTAD

Gemeente Meierijstad
Juni 2021

Inhoud

Inhoud 3
Voorwoord 5
Samenvatting en conclusies 6
Samenvatting 6
Conclusies 9
Leeswijzer 10
1. Programmatische aanpak duurzaamheid 11
2. Voortgang 12 ambities 12
Inleiding 12
Energiek en Verantwoord 13
Circulair en schoon 14
Klimaatbestendig en biodivers 15
3. Koppeling ambities en projecten 17
4. Voortgang 40 projecten 18
Project 1 Duurzaam vastgoed 19
Project 2 Zon op vastgoed 20
Project 3 Duurzaam inkopen 21
Project 4 Integrale aanpak 22
Project 5 Klimaatbegroting 23
Project 6 Bewustwording duurzaamheid 24
Project 7 Duurzame particuliere huizen 25
Project 8 Duurzame huurwoningen 26
Project 9 Energieneutrale gronduitgifte 27
Project 10 Aardgasvrije wijken 28
Project 11 Wind en zon buitengebied 29
Project 12 Regionale Energiestrategie (RES) 30
Project 13 Energie uit water 31
Project 14 Fairtrade 32
Project 15 Duurzaamheidsplatform 33
Project 16 Duurzaam Ondernemend Energiek (DOE) 34
Project 17 Internationaal MVO 35
Project 18 Handhaving bedrijven 36
Project 19 Grondstoffenplan 37

Project 20 Duurzame bedrijfsvoering 38
Project 21 Duurzaam wagenpark 39
Project 22 Bewustwording verspilling 40
Project 23 Verspilling bedrijfsleven 41
Project 24 Bewustwording mobiliteit 42
Project 25 Kringloopplatform 43
Project 26 Circulair bouwen 44
Project 27 Materialenbank bedrijven 45
Project 28 Zwerfafvalvrij 46
Project 29 Mobiliteitsvisie 47
Project 30 Duurzaam vervoer werkgevers 48
Project 31 Duurzaamheidslening zakelijk 49
Project 32 Groene daken 50
Project 33 Bijvriendelijk bermbeheer 51
Project 34 Klimaatvriendelijke omgeving gebouwen gemeente 52
Project 35 Zie en beleef water 53
Project 36 Bewustwording klimaatbestendig Project 37 Klimaatmaatregelen door inwoners 54
Project 38 Klimaat in ruimtelijke plannen 55
Project 39 Natuurinclusieve landbouw 56
Project 40 Natuuroases 57
Bijlage 1 Toelichting op voortgang ambities 58
Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025 58
Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030 64
Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030 65
Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030 69
Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030 70
Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050 73
Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050 75
Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050 79
Ambitie 9: 25% meer groen in 2030 80
Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030 81
Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030 82
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050 83

Voorwoord

Voor u ligt het voortgangsrapport duurzaamheid Meierijstad voor het jaar 2020. Een bijzonder jaar, waarin we door de coronacrisis heel anders moesten werken en met elkaar omgaan. Het afgelopen jaar zijn we ook wakker geschud. We zijn als mens kwetsbaar en kunnen niet ongeremd gebruik maken van alles wat deze aarde ons te bieden heeft. Des te meer reden om hard te werken aan een duurzame toekomst. Ik ben blij te kunnen constateren, dat de coronacrisis de mensen en organisaties in Meierijstad er in 2020 niet van weerhield om zich voor de volle 100% in te zetten voor een duurzamere toekomst.

Er is in 2020 weer zoveel gebeurd dat het voortgangsrapport wederom goed gevuld is. De wens van de raadsleden was om een samenvatting op te nemen, en duidelijker aan te geven of we wel goed genoeg op weg zijn om onze ambities te halen. Beiden staan in dit rapport. Bij de ambities wil ik meteen een paar belangrijke opmerkingen maken.

Onze ambities zijn van de hele Meierijstadse samenleving. We geven als gemeente het goede voorbeeld, we ondersteunen, stimuleren en faciliteren, maar we moeten het uiteindelijk samen doen. Iedereen staat aan de lat voor een duurzame toekomst. De voortgang van de ambities is dus ook voor heel Meierijstad.

En wat ik ook graag benadruk, is dat we nu nog vooral bouwen aan een solide basis. In 2020 hebben we bijvoorbeeld afspraken gemaakt met het bedrijfsleven en met de woningcorporaties. Dat is belangrijk, omdat we daarmee de weg inslaan van langdurige samenwerking naar een duurzame toekomst. Nog een voorbeeld: vanaf 2020 leggen we een basis om energieopwekking met zon en wind in het buitengebied te realiseren. Daarvoor is nog lang niet overal draagvlak, dus dat doen we zo zorgvuldig mogelijk. Zo snel als het kan, zo langzaam als het moet.
De concrete resultaten volgen later. We zien bijvoorbeeld nog niet direct in hetzelfde jaar een daling in de CO2-uitstoot. In de komende jaren moeten we die resultaten wel gaan boeken. Ik heb er vertrouwen in dat we met de basis die we nu leggen, dat ook kunnen waarmaken als Meierijstad.

Op het moment waarop we deze rapportage opleveren, is het jaar 2021 alweer deels voorbij. Ik zie dat de activiteiten onverminderd doorgaan. Dat vindt u nog niet terug in dit rapport, omdat dit over 2020 gaat. Het belooft voor volgend jaar wederom een mooi overzicht te worden van de vele duurzame inspanningen.

Tot slot moet me dit nog van het hart: duurzaamheid gaat over een leefbare en gezonde toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Als dat betekent dat we vandaag op onze huidige luxe wat moeten inleveren, dan moeten we dat overhebben voor ons nageslacht. De overgang naar een duurzamere samenleving zal niet altijd makkelijk zijn, of direct geld opleveren. Maar we moeten het wel doen, samen. Ik zie dat er in Meierijstad grote bereidheid is om daarover mee te denken en praten en ook te doen. Houd dat vast en houd ook altijd in gedachten voor wie we het doen.

Harry van Rooijen
Wethouder Infrastructuur, Duurzaamheid en Winkelcentra

Samenvatting en conclusies

Samenvatting

Jaarlijks rapporteert de gemeente Meierijstad over de voortgang van de in 2018 vastgestelde duurzaamheidsambities en het uitvoeringsprogramma dat daarbij hoort. Dit is het voortgangsrapport voor het jaar 2020. Voor sommige ambities zijn nog geen recente cijfers bekend en rapporteren we tot en met bijvoorbeeld 2018 of 2019.

Thema 1: Energiek en Verantwoord
We werken binnen dit thema aan energiebesparing, energieopwekking en verantwoord ondernemen. Er horen vier ambities bij dit thema. De stand van zaken is als volgt:

1. Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt in 2025
   We kunnen meten tot en met 2018. Er zit groei in de opwekking van duurzame energie. In 2018 wekte gemeente Meierijstad 1,1 %-punt meer op ten opzichte van 2017. Sinds 2016 zit het opwekpercentage in de lift, maar deze groei moet jaarlijks meer worden, willen we onze ambitie halen. Als we jaarlijks zo blijven groeien komen we in 2025 op ruim 13% duurzame energie uit, in plaats van de geambieerde 20%. Er moet dus een exponentiële groei te zien zijn in de komende jaren.

2. Ambitie 2: Vastgoed nagenoeg energieneutraal in 2030
   We werken in de praktijk aan het energieneutraal maken van de gemeentelijke gebouwen, maar kunnen de voortgang in 2020 nog niet meten. In 2021 ontwikkelen we een dashboard, dat aansluit bij de gehanteerde routeplanner naar nagenoeg CO2-neutraal vastgoed in 2030.

3. Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
   In het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving is nog geen neergaande lijn te zien, het verbruik is stabiel de afgelopen 10 jaar; afgerond 3.500 TJ in de industrie en afgerond 3.000 TJ voor de gebouwde omgeving. Het gasverbruik van bedrijven en woningen daalt wel, maar het elektriciteitsverbruik van bedrijven stijgt. Daardoor blijft het totaal ongeveer gelijk. Om de ambitie van 30% reductie in 2030 te behalen moeten we een exponentiële afname van het energieverbruik realiseren.

4. Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
   Steeds meer bedrijven zijn bezig met maatschappelijk verantwoord ondernemen. In 2020 lag er 62 hectare zon op bedrijfsdaken en zo'n 30 ondernemers deden een energiescan of werden beloond voor fairtrade of verantwoord ondernemen. Deze groei moet nog toenemen, om te bereiken dat in 2030 bij alle bedrijven MVO de standaard is.

We werken aan 18 projecten binnen dit thema 'Energiek en Verantwoord'. Daarvan waren er 16 in uitvoering in 2020.

- We zijn gestart met het project aardgasvrije wijken. Voor zonnevelden gaven we de eerste 50 hectare vrij voor inschrijving. Voor windenergie maakten we een plan voor verder onderzoek. In de regio werkten we aan de Regionale Energiestrategie.
- We ondersteunden huiseigenaren met advies, vouchers, leningen etc. om hun woning te verduurzamen. Met de woningcorporaties maakten we afspraken in een duurzaamheidsakkoord voor het verduurzamen van de huurwoningen.

- Met Platform Ondernemend Meierijstad presenteerden we de propositie DOE Meierijstad (Duurzaam Ondernemend Energiek): een langjarige samenwerking met het bedrijfsleven. Ook startten we met handhaving van de energiebesparingsplicht voor bedrijven. Ondernemers werden door de lokale stichting gestimuleerd om fairtrade en verantwoord te ondernemen.
- We verduurzaamden een aantal gemeentelijke gebouwen met isolatie, zonnepanelen en LED-verlichting. Intern werkten we aan duurzaam inkopen en integraler werken.

Thema 2: Circulair en Schoon

We werken binnen dit thema aan circulair materiaalgebruik, schone mobiliteit en bedrijvigheid en een (zwerf)afvalloze samenleving. Er horen vier ambities bij dit thema. De stand van zaken is als volgt:

5. Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030
   In 2020 scoorden de zwerfafvalmetingen beter dan in 2019. In 2020 scoorde 87% van de metingen een B of hoger (D= zeel vuil, A+=zeer schoon). In 2019 was dat nog 69% Er is ook minder fijn zwerfafval gevonden in 2020 dan in 2019.

6. Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050
   De voorlopige afvalcijfers van 2020 laten zien dat de hoeveelheid restafval per huishouden steeg van 76 naar 97 kg per inwoner, nadat in 2019 een forse daling was gerealiseerd (76 kg). De eerste inschatting is dat het scheidingspercentage nagenoeg gelijk blijft (ca 80%), omdat ook de totale hoeveelheid afval steeg in 2020 ten gevolge van de coronacrisis.
   De totale landelijke hoeveelheid verspild voedsel in de keten is tussen 2009 en 2018 niet toegenomen, maar ook niet afgenomen. Onder Nederlandse consumenten blijkt voedselverspilling in het huishouden al wel een aantal jaren te dalen.
   Andere meetinstrumenten voor circulariteit worden nog door de gemeente of Rijksoverheid ontwikkeld.

7. Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050
   Sinds 2014 is het energieverbruik in Meierijstad door voertuigen aan het stijgen. In 2019 stabiliseerde het zich op afgerond 3.900 TJ. De cijfers van 2020 zijn nog niet bekend in de klimaatmonitor, maar we verwachten dat de invloed van de coronacrisis daarin te zien is. Er waren in 2020 veel minder vervoersbewegingen. Het aantal elektrische voertuigen (elektrisch, plug-in hybride, brommers en speed pedelecs) neemt de laatste jaren toe. In 2020 waren dat er in Meierijstad in totaal 1.329.

8. Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050
   In 2020 is de opgave in beeld gebracht voor CO2-reductie van het bedrijfsleven. Binnen samenwerkingsverband DOE ontwikkelen we een monitor. Tot die tijd rapporteren we de cijfers uit de klimaatmonitor, voor energieverbruik en energieopwekking door het bedrijfsleven, zoals elders in deze samenvatting verwoord. Uiteindelijk moeten we uitkomen bij schone en emissieloze bedrijvigheid in 2050.

We werken aan 13 projecten binnen het thema Circulair en Schoon. Daarvan waren er 11 in uitvoering in 2020.

- We startten met innoveren op gebied van huishoudelijk afval en kringloop. Door de inzameling van bruikbare huisraad al op de milieustraat te doen en met inzet van de sociale werkplaatsen. Ook deden we onderzoek te doen naar nascheiding en betere afvalscheiding buitenshuis. De inzameling en scheiding van textiel verbeteren we ook steeds verder.

- We zetten in op vermindering van zwerfafval met lessen op scholen, opruimen en het ondersteunen van vrijwilligers.
- Voor duurzame mobiliteit werkten we aan een toekomstvisie.
- Er was veel activiteit vanuit de Stichting Samen tegen Voedselverspilling, met onder andere De Verspillingsvrije week, lessen op scholen en de oprichting van kennis- en ontmoetingscentrum 'Circular Food Center' en daaraan gekoppeld de leerwerkfabriek The Chocolate Factory.
- Als gemeente werkten we aan duurzame bedrijfsvoering, bijvoorbeeld door het afval beter te scheiden en de overstap naar elektrisch rijden voor te bereiden. In 2020 is de zakelijke duurzaamheidslening ingericht voor MKB-ondernemers, stichtingen en verenigingen.
- En de eerste stappen naar circulair (ver)bouwen zijn gezet door de gemeente en woningcorporaties met bijvoorbeeld de zwembaden en de verbouwing van de Don Bosco school in Veghel. Ook namen we circulariteit op in de samenwerkingsafspraken met woningcorporaties en bedrijfsleven.

Thema 3: Klimaatbestendig en Biodivers

We werken binnen dit thema aan een klimaatbestendige toekomst, meer groen en biodiversiteit en goede water- en bodemkwaliteit. Er horen vier ambities bij dit thema. De stand van zaken is als volgt:

9. Ambitie 9: 25% meer groen in 2030
   We zoeken nog naar een goede meetmethode om de ambitie '25% meer groen in 2030' te monitoren. Een eerste belangrijke stap is in 2020 gezet met het vastleggen van de ambitie in het bomenbeleid. Dat kan zijn het aantal vierkante meters aan groen, maar kan ook verder gaan door bijvoorbeeld boomkronen in beeld te brengen.

10. Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030
    Vanaf 2021 raadplegen we de Nationale Databank Flora en Fauna en/of andere monitoringinstrumenten voor stand van zaken en ontwikkeling van biodiversiteit in Meierijstad. Zo kunnen we gericht toewerken naar het doel 'goede biodiversiteit in 2030' te bereiken.

11. Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030
    Landelijke metingen in combinatie met wetgeving zorgen ervoor dat we de ambitie voor goede bodem- en waterkwaliteit in 2030 halen.

12. Ambitie 12: Klimaatbesteding in 2050
    In 2020 hebben we meer inzicht gekregen in de risico's voor Meierijstad van klimaatverandering, en daarmee beter zicht op de benodigde actie. De gebruikte instrumenten zoals de Klimaatatlas, stresstesten en klimaatschadeschatter lenen zich (nog) niet voor monitoren van de resultaten van onze activiteiten. We werken daaraan de komende jaren verder, om inzichtelijk te krijgen of we de ambitie 'klimaatbestendig in 2050' bereiken.

We werken aan 9 projecten binnen het thema Klimaatbestendig en biodivers. Daarvan waren er 8 in uitvoering in 2020.

- We vergroenden het dak van het gemeentehuis en zetten de eerste stappen naar natuurvriendelijk groenbeheer.
- In ruimtelijke plannen en projecten kwam ook in 2020 steeds meer aandacht voor water en groen, bijvoorbeeld bij Klimaatrobuust Kienehoef, Veghel aan de Aa, Mozaïek Dommelvallei en Droge Voeten Sint-Oedenrode.

- Inwoners zijn geïnformeerd over en gestimuleerd tot klimaatvriendelijke acties, zoals met de succesvolle regentonactie.
- We werkten ook in 2020 aan natuurontwikkeling en kringlooplandbouw.

Conclusies

1. De uitvoering van de projecten loopt voor op schema

In 2020 waren in gemeente Meierijstad 35 van de 40 duurzaamheidsprojecten in uitvoering. Volgens de oorspronkelijke planning uit 2018 zouden dat er 27 zijn. De duurzaamheidsprojecten starten dus vaak eerder dan gepland. Reden daarvoor is dat er meer kansen en initiatieven zijn, dan we in 2018 voorzagen. We lopen dus voor op schema met het uitvoeringsprogramma 2019-2022.

2. Nog niet alle ambities zijn al uitgewerkt of meetbaar

Wat we willen weten, is of al deze projecten (genoeg) bijdragen om ons doel te bereiken. Dat doel is een duurzame samenleving in 2050. Dat hebben we vertaald naar 12 ambities. Die kunnen we nog niet allemaal meten, omdat we de ambitie nog verder moeten uitwerken. Of omdat lokale of landelijke meetinstrumenten nog ontbreken. Daar werken we de komende jaren verder aan.

3. We boeken vooruitgang en bouwen een solide basis, maar het moet nog sneller

Voor de ambities die we wel kunnen meten, is de conclusie dat we meestal vooruitgang boeken. Maar het tempo moet nog omhoog als we ons einddoel willen halen. De eerste jaren van dit programma werken we aan een solide basis voor onze duurzaamheidsacties. Dat vraagt tijd, waardoor de resultaten in de beginjaren nog niet zo hard stijgen.

4. Alleen samen is een duurzame samenleving haalbaar

Vele organisaties, inwoners, bedrijven en medeoverheden werken aan duurzaamheid. Het is dan ook een grote opgave die veel inzet vraagt. De gemeente vervult verschillende rollen in de duurzaamheidsprojecten: zelfstandig uitvoeren, samenwerken of stimuleren/faciliteren. De gemeente geeft het goede voorbeeld, maar alleen met inzet van iedereen zijn de ambities haalbaar.

Leeswijzer

Dit rapport gaat over de voortgang van de duurzaamheidsambities en -projecten van gemeente Meierijstad in het jaar 2020.

In hoofdstuk 1 lichten we kort toe hoe het duurzaamheidsprogramma in elkaar steekt.

In hoofdstuk 2 geven we per ambitie (12 stuks in totaal) aan of we op schema liggen en hoe we dat meten. Een uitgebreidere toelichting per ambitie staat in bijlage 1.

Hoofdstuk 3 geeft in een matrix weer welke projecten bijdragen aan welke ambitie.

Voor de 40 projecten staat in hoofdstuk 4 wat we in 2020 hebben gedaan, met wie we samenwerken en of we daar subsidie voor kregen.

1. Programmatische aanpak duurzaamheid

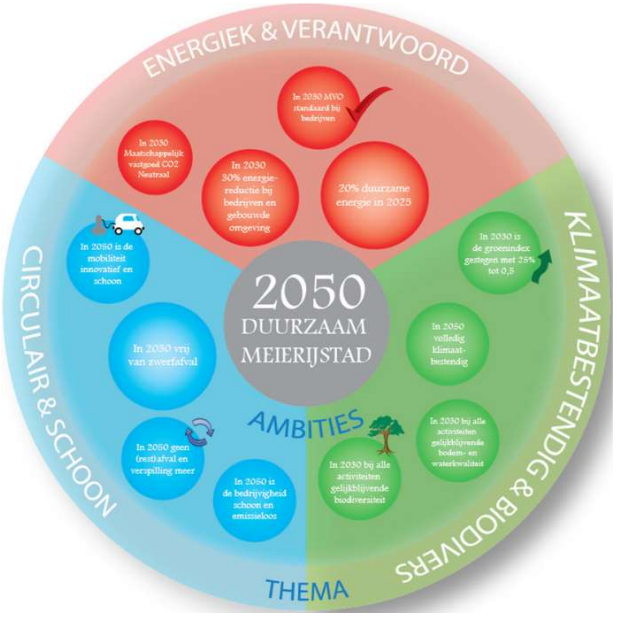
Het einddoel van de duurzaamheidsvisie is een duurzame samenleving in 2050. De weg daarheen is complex en veelomvattend. Daarom is duurzaamheid in Meierijstad een programma. Dat programma houdt in dat we werken aan twaalf ambities binnen drie thema's. Om die ambities te bereiken voeren we 40 projecten uit.

Een duurzame samenleving gaat in het programma van Meierijstad over drie thema's:

- energiek en verantwoord
- circulair en schoon
- klimaatbestendig en biodivers.

Om het einddoel te kunnen bereiken stelden we twaalf ambities vast:

1. In 2025 is 20% van het totale energieverbruik in Meierijstad duurzaam opgewekt
2. In 2030 is al het maatschappelijk vastgoed in Meierijstad voor zover mogelijk CO2-neutraal
3. In 2030 is in Meierijstad het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd.
4. In 2030 is bij de bedrijven in Meierijstad maatschappelijk verantwoord ondernemen de standaard.
5. In 2030 is de leefomgeving in Meierijstad vrij van zwerfafval.
6. In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen
7. In 2050 is de mobiliteit in Meierijstad innovatief en schoon. Vervoersbewegingen zijn zonder emissies en vrij van fossiele brandstof
8. In 2050 is de bedrijvigheid in Meierijstad schoon en emissieloos
9. In 2030 is de groenindex van Meierijstad gestegen met 25% tot 0,5
10. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft
11. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de bodem- en waterkwaliteit per saldo minimaal gelijkt blijft
12. In 2050 is Meierijstad volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress)

Bij de duurzaamheidsvisie hoort een uitvoeringsprogramma van 40 projecten. Deze projecten dragen bij aan één of meer van de 12 ambities. In hoofdstuk 3 is de koppeling tussen projecten en ambities te zien.

Deze uitgangspunten hanteren we:

1. We kiezen voor CO2-neutraal
2. We brengen duurzaamheid dichtbij en overal
3. De gemeente geeft het goede voorbeeld
4. We werken in contact met elkaar
5. De visie geeft richting maar biedt ruimte voor aanpassingen
6. Meten is weten

2. Voortgang 12 ambities

Inleiding
Dit hoofdstuk schetst de voortgang op de 12 ambities die we in onze duurzaamheidsvisie hebben vastgelegd. Vooraf enkele kanttekeningen:

1. Meierijstad heeft in haar duurzaamheidsvisie twaalf ambities vastgelegd, zoals omschreven in hoofdstuk 1. Daaraan gekoppeld is een uitvoeringsprogramma van 40 projecten opgestart. Voor die 40 projecten hebben we als gemeentelijke organisatie onze rol bepaald. Slechts enkele projecten kunnen we helemaal zelf uitvoeren, omdat we rechtstreeks invloed hebben (rol: autonoom uitvoeren). Bijvoorbeeld het energieverbruik in gemeentelijke panden, het woonwerk- en zakelijk verkeer, bijvriendelijk bermbeheer of duurzaam inkopen. Maar bij verreweg de meeste projecten doen we dit samen met partners (rol: coproduceren) of stimuleren en faciliteren we anderen om in actie te komen (rol: stimuleren/faciliteren). In de visie komt dit ook tot uiting in twee van de uitgangspunten: we geven het goede voorbeeld, maar kunnen het alleen samen met de maatschappij voor elkaar krijgen.
   Dit hoofdstuk gaat daarom over de voortgang die we als samenleving boeken, niet alleen als gemeentelijke organisatie.

2. Voor veel van deze ambities hebben we zelfs als Meierijstadse samenleving niet alle touwtjes in handen, maar zijn we afhankelijk van landelijk beleid of wetgeving, of zelfs van de inzet die Europees of wereldwijd wordt gepleegd.

3. In het voorwoord schetste de wethouder al dat de eerste jaren van dit programma wordt gewerkt aan een solide basis voor onze duurzaamheidsacties. Dat vraagt tijd, waardoor de resultaten in de beginjaren nog niet zo hard stijgen als we misschien wensen of hopen. Dat wil niet zeggen dat we de verkeerde dingen doen. De conclusie is wel dat het de komende jaren sneller moet gaan met onze resultaten, willen we de ambities halen. En scherp moeten blijven opletten of onze inspanningen uiteindelijk wel echt leiden tot resultaat.

Ambitie	1. In 2025 is 20% van het totale energieverbruik in Meierijstad duurzaam opgewekt
Hoe meten we?	Klimaatmonitor (Rijkswaterstaat)
Voortgang	2016: 3,3% 2017: 4,4% 2018: 5,5%
Er zit groei in de opwekking van duurzame energie. In 2018 wekte gemeente Meierijstad 1,1%-punt meer op ten opzichte van 2017. Sinds 2016 zit het opwekpercentage in de lift, maar deze groei moet jaarlijks meer worden, willen we onze ambitie halen. Als we jaarlijks blijven groeien met 1,1%-punt komen we in 2025 op ruim 13% duurzame energie uit, in plaats van de geambieerde 20%. Er moet dus een exponentiële groei te zien zijn in de komende jaren.	

Ambitie	2. In 2030 is al het maatschappelijk vastgoed in Meierijstad voor zover mogelijk CO2-neutraal
Hoe meten we?	Routekaart naar CO2-neutraal vastgoed in 2030 (gemeente Meierijstad)
Voortgang Monitor in ontwikkeling	De voortgang is voor 2020 nog niet met een meter in beeld gebracht. In 2021 ontwikkelen we een dashboard, dat aansluit bij de gehanteerde routeplanner naar nagenoeg CO2-neutraal vastgoed in 2030.

Ambitie	3. In 2030 is in Meierijstad het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd	
Hoe meten we?	Klimaatmonitor (Rijkswaterstaat)	
Voortgang	Industrie	Gebouwde omgeving
	2017 3.552 TJ	2017 3.092 TJ
	2018 3.521 TJ	2018 3.106 TJ
	2019 3.353 TJ	2019 3.085 TJ
In het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving is nog geen neergaande lijn te zien, het verbruik is stabiel de afgelopen 10 jaar. Om de ambitie van 30% reductie in 2030 te behalen moeten we een exponentiële afname van het energieverbruik realiseren.		

Ambitie	4. In 2030 is bij de bedrijven in Meierijstad maatschappelijk verantwoord ondernemen de standaard
Hoe meten we?	• Aantal deelnemers aan activiteiten DOE (gemeente Meierijstad, POM, Rabobank) • Hoeveelheid zon op bedrijfsdaken (Enexis) • Aantal deelnemers Fairtrade (Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad)
Voortgang	• 21 aanmeldingen energie- en klimaatscan (loopt nog tot eind 2021) • 62 hectare zon op 1.250 grote bedrijfsdaken (17% van totale dakoppervlak) • 8 nieuwe fairtrade deelnemers en 2 nieuwe MVO-ondernemers
Steeds meer bedrijven zijn bezig met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Deze groei moet nog toenemen, om te bereiken dat in 2030 bij alle bedrijven MVO de standaard is.	

Circulair en schoon

Ambitie	5. In 2030 is de leefomgeving in Meierijstad vrij van zwerfafval
Hoe meten we?	Beeldkwaliteitmeting met CROW-methode (gemeente Meierijstad)
Voortgang	87% van de 223 metingen op 68 locaties scoorde kwaliteit B of hoger.
In 2019 had 69 % van de metingen een score van B of hoger. In 2020 is dit 87 %. Dit betekent dat er 18 % minder C en D scores gemeten in 2020. We zien dat er minder fijn zwerfafval is gevonden in 2020 dan in 2019.	

Ambitie	6. In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen
Hoe meten we?	• Gegevens huishoudelijk afval (gemeente Meierijstad) • Monitoring voedselverspilling (Rijksoverheid en Voedingscentrum)
Voortgang	• 2019: 76 kg restafval/inwoner/jaar (81% scheiding) 2020: 97 kg restafval/inwoner/jaar (ca. 80% scheiding) • 96-149 kilogram voedselverspilling in 2018 per hoofd van de bevolking
De voorlopige afvalcijfers van 2020 laten zien dat de hoeveelheid restafval per huishouden is gestegen naar 97 kg per inwoner, nadat in 2019 een forse daling was gerealiseerd. De eerste inschatting is dat het scheidingspercentage nagenoeg gelijk blijft (ca 80%), omdat ook de totale hoeveelheid afval steeg in 2020 ten gevolge van de coronacrisis. De totale landelijke hoeveelheid verspild voedsel in de keten is tussen 2009 en 2018 niet toegenomen, maar ook niet afgenomen. Onder Nederlandse consumenten blijkt voedselverspilling in het huishouden al wel een aantal jaren te dalen.	

Ambitie	7. In 2050 is de mobiliteit in Meierijstad innovatief en schoon. Vervoersbewegingen zijn zonder emissies en vrij van fossiele brandstof
Hoe meten we?	• Klimaatmonitor (Rijkswaterstaat) • Rijkdienst voor Wegverkeer
Voortgang	Energieverbruik Aantal elektrische voertuigen 2017 2.813 TJ 2018 728 2018 2.893 TJ 2019 985 2019 2.893 TJ 2020 1.329
Sinds 2014 is het energieverbruik in Meierijstad door voertuigen aan het stijgen. In 2019 stabiliseerde het zich. De cijfers van 2020 zijn nog niet bekend in de klimaatmonitor, maar we verwachten dat de invloed van de coronacrisis daarin te zien is. Er waren in 2020 veel minder vervoersbewegingen. Het aantal elektrische voertuigen (elektrisch, plug-in hybride, brommers en speed pedelecs) neemt de laatste jaren gestaag toe.	

Ambitie	8. In 2050 is de bedrijvigheid in Meierijstad schoon en emissieloos
Hoe meten we?	Eigen monitor in ontwikkeling
Voortgang Monitor in ontwikkeling	In 2020 is de opgave in beeld gebracht voor CO2-reductie. Binnen samenwerkingsverband DOE ontwikkelen we een monitor.

Klimaatbestendig en biodivers

Ambitie	9. In 2030 is de groenindex van Meierijstad gestegen met 25% tot 0,5
Hoe meten we?	Nog geen monitor
Voortgang Onbekend	Een eerste belangrijke stap is gezet met het vastleggen van de ambitie in het bomenbeleid. Een goede meetmethode moeten we nog vinden. Dat kan zijn het aantal vierkante meters aan groen, maar kan ook verder gaan door bijvoorbeeld boomkronen in beeld te brengen.

Ambitie	10. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft
Hoe meten we?	Nationale Databank Flora en Fauna - NDFF
Voortgang Monitor in ontwikkeling	Vanaf 2021 raadplegen we de NDFF en/of andere monitoringinstrumenten voor stand van zaken en ontwikkeling van biodiversiteit in Meierijstad.

Ambitie	11. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de bodem- en waterkwaliteit per saldo minimaal gelijkt blijft
Hoe meten we?	Geen monitoring
Voortgang Geen monitoring	Landelijke metingen in combinatie met wetgeving volstaan om te waarborgen dat deze ambitie wordt behaald.

Ambitie	12. In 2050 is Meierijstad volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress)
Hoe meten we?	Klimaatatlas As50 (watersamenwerking As50+) en Klimaatschadeschatter
Voortgang Onbekend	In 2020 hebben we meer inzicht gekregen in de risico's voor Meierijstad van klimaatverandering, en daarmee beter zicht op de benodigde actie. De gebruikte instrumenten lenen zich (nog) niet voor monitoren van de resultaten van deze acties.

3. Koppeling ambities en projecten

		Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025	Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030	Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030	Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030	Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030	Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050	Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050	Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050	Ambitie 9: 25% meer groen in 2030	Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030	Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030	Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050
1	duurzaam vastgoed		■	■									
2	zon op vastgoed	■	■										
3	duurzaam inkopen				■								
4	integrale aanpak	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5	klimaatbegroting	■		■									
6	bewustwording duurzaamheid	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
7	duurzame particuliere huizen	■		■									
8	duurzame huurwoningen	■		■									
9	energieneutrale gronduitgifte			■									
10	aardgasloze wijken	■		■									
11	wind en zon buitengebied	■											
12	regionale energiestrategie	■		■									
13	energie uit water	■											
14	fairtrade				■								
15	duurzaamheidsplatform	■		■	■				■				
16	energieke regio	■		■	■				■				
17	internationaal MVO				■				■				
18	handhaving bedrijven				■				■				
19	grondstoffenplan						■						
20	duurzame bedrijfsvoering				■								
21	duurzaam wagenpark	■						■					
22	bewustwording verspilling						■						
23	verspilling bedrijfsleven				■		■		■				
24	bewustwording duurzame mobiliteit							■					
25	kringloopplatform						■						
26	circulair bouwen						■						
27	materialenbank bedrijven				■		■		■				
28	zwerfafvalvrij					■							
29	mobiliteitsvisie	■						■					
30	duurzaam vervoer werkgevers	■			■			■	■				
31	duurzaamheidslening zakelijk				■				■				
32	groene daken		■								■		■
33	bijvriendelijk bermbeheer										■		
34	klimaatvriendelijke omgeving gemeentegebouwen									■	■		■
35	zie en beleef water											■	■
36	bewustwording klimaatbestendig												■
37	klimaatmaatregelen door inwoners												■
38	klimaat in ruimtelijke plannen									■			■
39	natuurinclusieve landbouw										■	■	■
40	natuuroases									■	■	■	■

4. Voortgang 40 projecten

Project 1 Duurzaam vastgoed

Project

Gemeente Meierijstad werkt met een Routekaart voor de verduurzaming van het vastgoed. De ambitie is om in 2030 voor zover mogelijk energieneutraal te zijn.

Voortgang 2020

In Sportzaal `t Ven, Sporthal de Bunders, het Jan Heesters Huis en Zwembad de Molen Hey bij de zwembaden is de verlichting vervangen door LED-verlichting en zijn bewegingsmelders aangebracht om ervoor te zorgen dat lampen niet onnodig blijven branden. In de gymzalen en sporthallen is een regelsysteem aangebracht, zodat we onnodig energieverbruik voorkomen.

We zagen in sporthal De Bunders in Veghel dat het vervangen van verlichting door LED zeker resultaat oplevert. In deze sporthal is alle verlichting in de eerste helft van 2020 vervangen. In 2020 was het elektriciteitsverbruik met meer dan 85% gedaald ten opzichte van 2018 - al moet hierbij wel vermeld worden dat de hal ook minder in gebruik was vanwege het Coronavirus.

Eind 2020 is gestart met de uitvoering in gemeenschapshuis D'n Hazenpot en de bijbehorende gymzaal in Boerdonk, en in dorpshuis D'n Brak en de bijbehorende gymzaal in Mariaheide. Deze werkzaamheden zijn begin 2021 afgerond. Tenslotte is in sporthal Ter Aa in Erp begin 2021 LED-verlichting aangebracht. Voor al deze panden verwachten we zo'n 60% tot 70% te besparen op de benodigde elektriciteit voor verlichting.

In de onderstaande panden is dakisolatie en dakbedekking vervangen:
- Sportzaal 't Ven op sportzaal en kleedruimtes.
- Aula Zuidergaard
- Zwembad de Molen Hey

In het Bestuurscentrum Dommelrode zijn de CV-ketels vervangen door HR-ketels (afkomstig van de Neul, dus circulair).

Bij de nieuwbouw van scholen in Meierijstad is volop aandacht voor duurzaamheid. In 2020 werd gebouwd aan het nieuwe, duurzame en aardgasvrije gebouw van basisschool de Uilenbrink in Veghel. Ook in Nijnsel, Eerde en de wijk Kienehoef in Sint-Oedenrode werd in 2020 de duurzame nieuwbouw van de basisscholen voorbereid.

In cijfers

- 668 LED inbouwpanelen / downlighters
- 53 opbouwarmaturen
- 202 bewegingsmelders
- 234 noodverlichtings- / vluchtwegarmaturen
- 72 lichtlijnen met 482 armaturen in de gym- en sportzalen
- 34 losse lichtbronnen en 46 spots

Project 2 Zon op vastgoed

Project

Zoveel mogelijk daken van gemeentelijke gebouwen leggen we vol met zonnepanelen.

Voortgang 2020

In 2020 zijn weer een aantal stappen gemaakt in het leggen van zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed. Op de onderstaande panden zijn PV-panelen geplaatst en deze zijn in bedrijf:

MFA de Magneet
- 282 zonnepanelen op het dak
- Verwachte jaaropbrengst van 83.140 kWh elektriciteit

Sport- en ontmoetingscentrum Ter Aa
- 273 panelen op het dak
- Verwachte jaaropbrengst 83.180 kWh elektriciteit

MFA het Klooster
- 157 panelen op het dak van dit monumentale pand
- Verwachte jaaropbrengst 47.970 kWh elektriciteit

Voor de drie panden samen verwachten we zo'n 214.000 kWh elektriciteit per jaar op te wekken. Dit betekent een verwachte CO2-reductie van meer dan 120 ton CO2 per jaar.

In 2021 passen we het pand van jongerencentrum Bizzi in Schijndel aan, zodat dit gebouw volledig gasloos wordt. Daarnaast hebben we inmiddels plannen om ook zonnepanelen te plaatsen in de ligweide bij zwembad de Molen Hey in Schijndel en op het dak van het politiebureau in Veghel.

In cijfers

- Ruim 700 panelen op 3 gebouwen
- Verwachte jaaropbrengst van 140.000 kWh elektriciteit per jaar
- 120.000 kg CO2-reductie

Subsidie of cofinanciering

Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+)

Project 3 Duurzaam inkopen

Project

Bij de inkoop van goederen en diensten houden we rekening met duurzaamheidsthema's, zoals energieverbruik en afval.

Voortgang 2020

Het inkoopproces van de gemeente Meierijstad is de afgelopen jaren professioneel ontwikkeld en ingevoerd. Duurzaamheid is een standaard onderwerp bij inkoopprocedures. In 2020 zou gestart worden met het maken van aanvullende afspraken, om duurzaamheid nog beter en structureler in de inkoop mee te nemen. Dat is uitgesteld naar 2021.

Er zijn in 2020 successen te melden voor duurzame inkoop. Enkele voorbeelden:

Net als de voormalige blauwe kei in Veghel, is in 2020 ook het oude zwembad De Neul in Sint-Oedenrode op circulaire wijze gesloopt. Zoveel mogelijk van de vrijgekomen materialen zijn direct bij de sloop gescheiden en zo behouden voor producthergebruik of materiaalhergebruik. Hiervoor is de 'Ladder van Lansink' gebruikt. Door dit al mee te nemen in de aanbesteding - in een groen sloopbestek - is het slopen zo circulair mogelijk gebeurd.
Bij de aanbesteding van de nieuwe zwembaden in Veghel en Sint-Oedenrode is mede gegund op duurzaamheid. De gebouwen worden daardoor duurzamer dan wettelijk vereist. De daken worden ruim voorzien van PV- panelen of met sedum bedekt. De gebouwen worden energiezuinig en zeer goed geïsoleerd. Ook is er veel aandacht voor binnenklimaat en gezondheidsaspecten. Circulair bouwen krijgt vorm met het maken van een materialenpaspoort

Voor de organisatie zijn nieuwe mobiele telefoons ingekocht. Om de oude telefoons circulair en verantwoord te verwerken, deden we mee met 'Closing the Loop'. De telefoons worden zoveel mogelijk gerecycled, waardoor materialen hergebruikt worden en de apparaten niet op de vuilnisbelt in ontwikkelingslanden belanden.

Het Vervangingsprogramma Openbare verlichting is gestart in 2020. Uitgangspunt bij het vervangen van de huidige verlichting door LED verlichting. Inmiddels hebben we ongeveer 35% van de Openbare verlichting in de gemeente uitgevoerd met LED verlichting. Statisch en dynamisch dimmen van verlichting is een onderdeel van het project. Naast een besparing op energie reduceren we hiermee ook de lichtvervuiling.

In cijfers

- 384 kg CO2 bespaard en 36 kg e-waste gerecycled (Closing the loop voor mobiele telefoons)
- 35% van de openbare verlichting uitgevoerd in LED
- 98% hergebruikt of gerecyceld materiaal bij sloop zwembad De Neul (waaronder 2.690 ton puin)
- 560 zonnepanelen op zwembad De Neul
- Isolatie: RC-waarde van 5,4 (gevel) en 8,0 (dak) voor zwembad De Neul

Project 4 Integrale aanpak

Project

Duurzaamheid moet een integraal onderdeel zijn van de organisatie, besluitvormingsprocessen en begroting.

Voortgang 2020

Zoals ook in 2019 geschetst: dit is 'werk in uitvoering'. Duurzaamheid is in 2020, ondanks de coronacrisis weer meer in de schijnwerpers komen staan. Daardoor is het al meer tweede natuur geworden voor de verschillende disciplines om daarmee rekening te houden in hun vakgebied. Dat leidt vaak ook tot (de noodzaak tot) samenwerking met andere disciplines.

De discipline 'duurzaamheid' stimuleert en ondersteunt deze interne samenwerking. Een team dat in 2020 verder is gegroeid en daardoor de interne ondersteuning beter vorm kan geven én zichtbaarder is intern en extern. Een hulpmiddel is de duurzaamheidsscan van Telos (PPP-scan). Deze scan passen we toe bij college- en raadsvoorstellen met daarin een integrale afweging. We stimuleren de gebruiker om over alle duurzaamheidsaspecten van zijn voorstel na te denken.

Project 5 Klimaatbegroting

Project

Geplande start in 2022.

Project 6 Bewustwording duurzaamheid

Project

We willen inwoners en ondernemers bewust maken van de noodzaak om duurzaam te handelen en dat iedereen daar een aandeel in heeft.

Voortgang 2020

In 2020 zijn de (social media) kanalen van Meierijstad regelmatig ingezet om duurzaamheids-projecten onder de aandacht te brengen. De communicatie en dialoog zijn vooral digitaal geweest in 2020, omdat elkaar ontmoeten lastig was door de coronacrisis. In 2020 is de informatie op de gemeentelijke duurzaamheidswebsite gestaag uitgebouwd en verbeterd. Ook is er meer aandacht voor de mogelijkheden om contact op te nemen.

Om het gesprek in de wijk te kunnen voeren, heeft Meierijstad een mobiel informatiepunt laten maken in 2020. Onder andere de energiecoaches van Energiecoöperatie Meierijstad zullen werkzaam zijn vanuit deze ecomobiel. De lancering is door corona uitgesteld naar 2021.

Doordat we steeds meer partnerschappen sluiten, zijn we niet de enige partij die duurzaamheid onder de aandacht brengt. In 2020 is ook door partners zoals Platform Ondernemend Meierijstad, Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad, Energiecoöperatie Meierijstad en de woningcorporaties aandacht besteed aan duurzaamheid, allen met hun eigen netwerk en kanalen.

In 2020 reikte Meierijstad twee Groene Handdrukken uit aan vrijwilligers uit Sint-Oedenrode. Een Groene Handdruk is een aanmoedigingsprijs voor inwoners of organisaties die iets doen voor natuur en landschap in hun eigen leefomgeving. De ontvangers verdienden deze trofee met hun inzet en alle inspanningen bij diverse projecten op het gebied van erfgoed, landschap en natuur.

Door de coronacrisis is er verder in 2020 niet op één specifiek moment aandacht geweest voor duurzaamheid, zoals voorgaande jaren wel gebeurde op de Dag van de Duurzaamheid of de Vlaggendag van de Global Goals.

Drie andere projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn ook gericht op bewustwording, maar zijn meer gericht op één van de thema's:
22. Bewustwording verspilling
24. Bewustwording duurzame mobiliteit
36. Bewustwording klimaatbestendig

Samenwerking met

- Alle duurzaamheidspartners

Project 7 Duurzame particuliere huizen

Project

Huizenbezitters worden ondersteund om hun woning te verduurzamen, met inspiratie, advies, geld en concrete hulp.

Voortgang 2020

In 2020 hielpen we onze huizenbezitters bij het verduurzamen van hun huis.

- Voor vragen en (gesubsidieerd) advies kunnen inwoners terecht bij het Energieloket 'Brabant Woont Slim'. Ruim 2.400 keer werd het loket in 2020 geraadpleegd voor een quickscan, advies of algemene informatie. In 2020 zijn 44 gesubsidieerde Slim Wonen Adviezen verstrekt aan inwoners van Meierijstad.
- Sinds medio 2019 kunnen inwoners bij de gemeente geld lenen voor verduurzaming van woningen. In 2020 is ruim € 120.000 uitgeleend.

Met behulp van een subsidieregeling van de Rijksoverheid (Reductie Regeling Energie) zijn een aantal activiteiten uitgevoerd.

- In samenwerking met Brabant Woont Slim is een tegoedbonactie opgezet. Met een tegoedbon ter waarde van € 45 konden eigenaren met een woning voor 1977 kosteloos energiebesparende middelen aanschaffen. In totaal zijn er 2792 tegoedbonnen verzilverd.
- In samenwerking met de Energie Coöperatie Meierijstad (ECM) is een isolatiecampagne opgezet. Inwoners konden eenvoudig hun huis isoleren door mee te doen met het project 'Meierijstad Isoleert'. In 2019 en 2020 zijn in totaal 266 isolaties uitgevoerd (dak, vloer, spouwmuur, glas), waardoor in totaal bijna 400 ton CO2 is bespaard.

In 2020 deed Meierijstad weer mee aan de Duurzame huizenroute, door de coronacrisis een digitale variant dit keer. 17 woningen uit onze gemeente staan op de website als goed voorbeeld voor anderen.

In cijfers

- 2.400 bezoekers energieloket Brabant Woont Slim
- 44 Slim Wonen Adviezen verstrekt
- 2.792 tegoedbonnen energiebesparing verzilverd
- 266 isolaties uitgevoerd bij Meierijstad Isoleert, 400 ton CO2 bespaard
- 120.000 euro uitgeleend aan particuliere woningeigenaren
- 17 inspirerende voorbeelden bij de Duurzame Huizenroute

Samenwerking met

- Brabant Woont Slim
- Energie Coöperatie Meierijstad
- Nationale Duurzame Huizenroute

Subsidie of cofinanciering

Regeling Reductie Energiegebruik (245.500 euro)

Project 8 Duurzame huurwoningen

Project

Samen met de woningbouwcorporaties werkt Meierijstad aan de verduurzaming van de huurwoningen in Meierijstad.

Voortgang 2020

In mei 2020 sloot de gemeente Meierijstad een Duurzaamsheidsakkoord met woningbouwcorporaties Area, Woonmeij en Brabant Wonen en met de huurdersverenigingen. De ondertekenende partijen werken al langer samen aan de invulling van duurzaamheidsdoelstellingen voor de sociale huursector. In het Duurzaamheidsakkoord zijn afspraken gemaakt voor de lange termijn (2030 en 2050) over energie, circulariteit en klimaatadaptatie. Wat we elk jaar concreet gaan doen, spreken we af in de jaarlijkse prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningcorporaties.

In de prestatieafspraken voor 2020 was aandacht voor bewustwording. Door de coronacrisis is dat doorgeschoven naar 2021. Ter ondersteuning is eind 2020 is een subsidieaanvraag gedaan bij de Rijksoverheid, bij de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW). Deze regeling is vooral gericht op huurders. Met de subsidiegelden kunnen gemeente en woningcorporaties huurders ondersteunen, met bijvoorbeeld een tegoedbon voor tochtstrips, LED-lampen en zuinige douchekoppen, of het inzetten van een energiecoach die thuis langs komt voor advies. Of een energie-app, die huurders helpt om de woningen zuiniger te gebruiken.

Samenwerking met

- Area Wonen
- Brabant Wonen
- Woonmeij
- Bewonersraad Area
- Huurdersbelang Woonmeij

Project 9 Energieneutrale gronduitgifte

Project

Bij gronduitgifte voor nieuwbouwwoningen en nieuwe bedrijven-terreinen verkennen we de mogelijkheden om duurzaamheidscriteria toe te passen.

Voortgang 2020

In 2020 is de vraag verkend of we bij gronduitgifte voor nieuwbouwwoningen en nieuwe bedrijventerreinen extra duurzaamheidscriteria kunnen toepassen. De conclusie is, dat met de huidige wetgeving dit vrijwel onmogelijk is. De omgevingswet biedt naar verwachting meer mogelijkheden. Ondanks dat de overheid dit niet wettelijk kan afdwingen, worden nieuwe woningen en gebouwen wel duurzaam gebouwd. Woningen worden al zeer energiezuinig en gasloos opgeleverd. Ook bij nieuwe bedrijfsgebouwen is volop aandacht voor duurzaamheid en gezondheid.

Project 10 Aardgasvrije wijken

Project

In 2050 moeten alle wijken in Nederland, dus ook in Meierijstad van het aardgas af zijn. Eind 2021 moet de Transitievisie Warmte klaar zijn, waarin staat hoe we dan onze huizen en gebouwen kunnen verwarmen.

Voortgang 2020

In 2020 is vooral achter de schermen gewerkt aan de transitievisie warmte (TVW). Er is gekeken naar de woningen en wijken in Meierijstad: naar het bouwjaar, bouwdichtheid, diversiteit. We gebruikten ook de startanalyse van het Planbureau voor de Leefomgeving. Uit deze onderzoeken rolt per wijk een strategie, met de meest logische oplossing. Het leidde ook tot een longlist met wijken, die met de huidige techniek wellicht voor 2030 van het aardgas af kunnen. In 2021 zetten we dit traject verder voort, dat gebeurt met volop participatie.

Vrijwel alle nieuwbouw wordt al aardgasvrij gebouwd. Nieuwe gebouwen waarvoor de vergunningen na 1 juli 2018 is aangevraagd, moeten zonder aardgasaansluiting gebouwd worden.

Samenwerking met

- Enexis
- Woningcorporaties
- Waterschappen

Subsidie of cofinanciering

- Extra uitkering gemeentefonds voor opstellen transitievisie warmte (200.000 euro)
- Subsidie regeling Extern Advies Warmtetransitie (EAW) (20.000 euro)

Project 11 Wind en zon buitengebied

Project

Om CO2-neutraal te zijn in 2050, is opwekking van duurzame energie met windmolens en zonneparken nodig.

Voortgang 2020

In februari 2020 is het afwegingskader voor zonneparken vastgesteld door de gemeenteraad. De voorwaarden aan zonneparken zijn: landschap is leidend, meerwaarde is nodig en participatie is vereist. In het voorjaar van 2020 is een eerste tranche van 50 hectare opengesteld. In totaal meldden 38 initiatiefnemers zich bij de gemeente. Een onafhankelijke commissie heeft de plannen beoordeeld en de zeven hoogst scorende zonneparken uitgekozen. De initiatiefnemers van deze zeven parken moeten een plan indienen, waarin staat hoe zij de participatie gaan uitvoeren. Dat gaat om het goed betrekken van omwonenden en andere belanghebbenden, maar ook over 50% lokaal eigendom. Dit traject loopt door in 2021, er zijn in 2020 nog geen vergunningen afgegeven.

Voor windenergie zijn in februari 2020 vier onderzoeksgebieden aangewezen door de gemeenteraad. In 2020 is met die vier gebieden inhoudelijk nog niets gebeurd. Wel is een routekaart ontwikkeld. Die routekaart geeft aan hoe we deze gebieden verder willen onderzoeken. In 2021 gaat dit traject starten en worden belanghebbenden zoals de bewoners en omwonenden van de onderzoeksgebieden vanaf het begin betrokken.

De toenemende druk op het buitengebied is een thema dat erg speelt in deze provincie en in Nederland. Deze 'puzzel' maakt deel uit van diverse projecten en initiatieven, zoals de Regiodeal en de Regionale Energiestrategie.

In cijfers

- Maximaal 50 hectare zonneparken in 2020
- 7 zonneparken in initiatieffase

Project 12 Regionale Energiestrategie (RES)

Project

Meierijstad werkt binnen regio Noordoost Brabant aan een Regionale Energiestrategie (RES). In de RES staat hoe we in 2030 de energie voor de gebouwde omgeving en elektriciteit duurzaam opwekken en hoe we samenwerken.

Voortgang 2020

In het voorjaar van 2020 is door alle deelnemers de concept RES vastgesteld. Deze is aanboden aan de Rijksoverheid, net als alle andere strategieën van Nederland.

Het belangrijkste punt uit de concept RES van deze regio, is dat we nu geen gezamenlijke gebieden voor wind of zon zoeken. Elke deelnemende gemeente draagt zorg voor zijn eigen aandeel in de opgave. Voor Meierijstad betekent dit dat de RES naadloos past binnen de eigen ambities om CO2-neutraal te worden in 2050. Het is aan elke gemeente om zelf te bepalen hoe dit vorm krijgt. De RES bevat een aantal kaders ter ondersteuning, maar deze zijn optioneel en vooral bedoeld voor gemeenten die nog geen eigen afwegingskaders hebben. Meierijstad ontwikkelt deze zelf (zie project 11).

De raad besluit in 2021 over de definitieve RES.

In cijfers

- Doelen RES Noordoost Brabant:
  - 5,5 PJ (= 1,5 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit
  - 11% besparing van elektriciteit en warmte
  - 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte
- Opgave RES voor 2030 voor Meierijstad: 0,25 TWh hernieuwbaar op te wekken elektriciteit (17% van de regionale opgave)

Samenwerking met

- Regio Noordoost Brabant (gemeenten, provincie, waterschappen, netbeheerder)

Project 13 Energie uit water

Project

De onderzoeken de mogelijkheden om energie uit water te halen. Bijvoorbeeld waterkracht (elektriciteit) en warmte uit oppervlaktewater of afvalwater.

Voortgang 2020

Dit project staat pas gepland vanaf 2021. In 2019 zagen we al dat het onderzoeken van allerlei technieken kan helpen bij het opstellen van de Transitievisie Warmte en zijn daarom al gestart met dit project.

In 2020 is voor het nieuwe zwembad De Neul in Sint-Oedenrode een onderzoek gestart naar het verwarmen van het zwembad met warmte van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) in Sint-Oedenrode, of met warmte uit het water van De Dommel. Over de uitkomsten van het onderzoek en eventuele toepassing volgt in 2021 uitsluitsel.

Ook waterschap Aa en Maas doet kennis en ervaring op met aquathermie, door hun deelname aan de landelijke Green Deal Aquathermie.

Samenwerking met

- Waterschap De Dommel
- Waterschap Aa en Maas

Project 14 Fairtrade

Project

Sinds 2018 is Meierijstad een fairtrade gemeente. De Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad organiseert activiteiten om eerlijk consumeren en eerlijk ondernemen onder de aandacht te brengen.

Voortgang 2020

Ondanks de coronacrisis heeft de Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad ook in 2020 volop lokale bedrijven en organisaties in de schijnwerpers gezet. Verder zijn er uitzendingen geweest van het kookprogramma SMEK (Smullen met Eerlijke Kost). Tijdens de twee fairtrade weken in 2020 promootte de lokale detailhandel zijn fairtrade producten.

In 2020 verschenen regelmatig verhalen en artikelen in de lokale pers, waarmee de onderwerpen fairtrade en maatschappelijk verantwoord ondernemen telkens opnieuw werden belicht. De lokale stichting heeft de focus in 2020 verbreed naar de Global Goals van de Verenigde Naties. Daarmee benadrukken zij alle facetten van duurzaam ondernemen.

In cijfers

- 8 nieuwe fairtrade deelnemers in 2020 (onderwijs, detailhandel, dierenparken)
- 2 nieuwe MVO-ondernemers in 2020 (detailhandel)

Samenwerking met

- Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad

Subsidie of cofinanciering

Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad ontvangt jaarlijks subsidie voor haar werkzaamheden

Project 15 Duurzaamheidsplatform

Project

Binnen dit project richten we een platform op samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Het doel is kennisuitwisseling, met energie als belangrijk thema.

Voortgang 2020

In 2019 is al een start gemaakt met de samenwerking tussen gemeente Meierijstad en het bedrijfsleven. Deze samenwerking heeft in 2020 geresulteerd in de propositie DOE (zie project 16). Als onderdeel van deze samenwerking richten we een online platform op, waar ondernemers kennis en ervaring kunnen uitwisselen, waar we successen delen en waarin de voortgang van de CO2-reductie bij gaan houden. In 2020 zijn de voorbereidingen voor dit platform gestart.

Het energieloket Brabant Woont Slim was tot nu toe vooral gericht op particuliere woningeigenaren. In 2020 is een start gemaakt om ook lokale ondernemers die een duurzame oplossing aanbieden aan dit platform te verbinden. Zo worden ondernemers en inwoners uit Meierijstad beter met elkaar in contact gebracht, wat lokale werkgelegenheid oplevert.

Samenwerking met

- Platform Ondernemend Meierijstad (POM)
- Rabobank
- Brabant Woont Slim

Project 16 Duurzaam Ondernemend Energiek (DOE)

Project

Gemeente Meierijstad, Platform Ondernemend Meierijstad en Rabobank ondersteunen vanuit een gezamenlijke ambitie de ondernemers bij duurzaam ondernemen.

Voortgang 2020

In juni 2020 is de duurzaamheidspropositie Duurzaam Ondernemend Energiek (DOE Meierijstad) gelanceerd. DOE richt zich in eerste instantie op de energietransitie. Circulariteit en klimaatbestendigheid maken ook onderdeel uit van de aanpak, maar worden later concreet uitgewerkt. Met DOE bevestigen de drie partijen hun rol en verantwoordelijkheid in de benodigde CO2-reductie bij het bedrijfsleven in Meierijstad.

In 2020 zijn deze concrete acties uitgevoerd:

- In dienst nemen van een kwartiermaker, die actief ondernemers benadert en enthousiasmeert.
- SDE+ actie: verzilveren van niet-benutte subsidiebeschikkingen voor zon op bedrijfsdaken en nieuwe subsidies aanvragen.
- Gratis energie- en klimaatscan voor bedrijven.

De samenwerking met Energieke Regio (EROM) is per 1 september 2020 beëindigd. Daarvoor is DOE in de plaats gekomen.

Uit een benchmark 'Zon op bedrijfsdaken' blijkt dat 17% van de grote bedrijfsdaken (› 1.000 m²) al vol ligt met zonnepanelen. In 2019 was dat nog 10%. De inschatting in de benchmark is dat 40% van de bedrijfsdaken geschikt is en een welwillende dakeigenaar heeft. Dat betekent dat de bedrijven in Meierijstad ruim 40% van deze potentie al hebben benut. In absolute cijfers: zo'n 1.250 daken van meer dan 1.000 m² zijn voorzien van zonnepanelen. Dat zijn 62 hectare aan zonnepanelen.

In cijfers

- Industrie draagt 37% bij aan CO2-uitstoot van Meierijstad
- Ambitie CO2-reductie in 2030 industrie: 161.000 ton
- Commerciële dienstverlening draagt 11% bij aan CO2-uitstoot van Meierijstad
- Ambitie CO2-reductie in 2030 commerciële dienstverlening: 48.000 ton
- 21 aanmeldingen energie- en klimaatscan (loopt nog tot eind 2021)
- 62 hectare zon op 1.250 grote bedrijfsdaken
- 17% beschikbaar oppervlak grote bedrijfsdaken benut (ruim 40% van de potentie benut)

Samenwerking met

- Platform Ondernemend Meierijstad (POM)
- Rabobank

Project 17 Internationaal MVO

Project

Gepande start in 2021.

Project 18 Handhaving bedrijven

Project

We controleren bedrijven of zij voldoen aan de wettelijke eisen voor het treffen van energiebesparende maatregelen en het rapporteren daarover.

Voortgang 2020

Bedrijven die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) verbruiken, moeten verplicht op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer energiebesparende maatregelen nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Dit is de energiebesparingsplicht. Per 1 juli 2019 is er ook de informatieplicht. Dit betekent dat bedrijven uiterlijk 1 juli 2019 per Wet milieubeheer-inrichting had moeten rapporteren welke energiebesparende maatregelen ze hebben uitgevoerd.

<u>Administratief toezicht Informatieplicht</u>
In 2020 zijn 637 bedrijven uit Meierijstad aangeschreven die vermoedelijk onder de Informatieplicht vallen, maar daar nog niet aan hadden voldaan. 428 bedrijven reageerden op de aanschrijving, waarvan 335 bedrijven aantoonden niet onder de verplichtingen te vallen, vooral doordat hun verbruik onder de grenswaarde zit. Daaruit blijkt hoe lastig het is te voorspellen wat het energieverbruik van bedrijven is. De 209 bedrijven die nog niet reageerden, worden door ODBN nader geanalyseerd en een deel daarvan krijgt in 2021 een hercontrole.

In totaal hebben in Meierijstad nu 411 bedrijven een rapportage ingediend voor de Informatieplicht.

<u>Versterkte Uitvoering Energietoezicht (VUE)</u>
Van het ministerie van EZK ontving de omgevingsdienst subsidie om bedrijven te controleren en ondersteunen bij de verplichte energiemaatregelen. In juni 2020 gestart met controles. In 2020 zijn 33 controles afgerond, de rest volgt in 2021 (in totaal 51). Uit ervaringscijfers blijkt dat iedere controle ca 10% energie bespaart en ca 25 tot 30 ton CO2.

In cijfers

- 411 bedrijven rapportage ingediend Informatieplicht
  - 64% heeft nog niet alle maatregelen uitgevoerd
  - 25% heeft alternatieve maatregelen getroffen
  - 11% voldoet aan wettelijke verplichtingen energiebesparing
- 209 bedrijven nog niet gereageerd
- 33 controles uitgevoerd, per stuk gemiddeld 25 tot 30 ton CO2-reductie

Samenwerking met

- Omgevingsdienst Brabant Noordoost (ODBN)

Subsidie of cofinanciering

Versterkte Uitvoering Energietoezicht (VUE) (35.000 euro)

Project 19 Grondstoffenplan

Project

Het grondstoffenplan moet de hoeveelheid restafval per inwoner van Meierijstad terugbrengen naar maximaal 30 kilogram per jaar in 2050. Dit bereiken we door afval te voorkomen en zo goed mogelijk te scheiden en hergebruiken.

Voortgang 2020

In 2020 lag een belangrijk tussendoel voor het grondstoffenplan, namelijk maximaal 81 kilogram restafval per inwoner per jaar. Dit doel was al in 2019 behaald, toen Meierijstad gemiddeld 76 kilogram ophaalde per inwoner. In 2020 is het grondstoffenbeleid voortgezet, op weg naar het doel in 2050. Voor het behalen van betere scheiding zijn/worden drie trajecten ingezet:

1. Onderzoek naar nascheiding. Dit onderzoek is in 2020 gestart met ambtelijke voorbereidingen en onderzoeken. De vraag is: Kan nascheiding van huishoudelijk afval naast bronscheiding een extra bijdrage leveren aan de realisatie van onze doelstellingen? In 2021 worden de resultaten van dit onderzoek bestuurlijk voorgelegd.

2. Betere scheiding van fijn restafval bij zowel de particuliere huishoudens als bij scholen, verenigingen en bedrijven. In 2021 worden hier verschillende pilots voor uitgezet.

3. Betere scheiding van het grof restafval (kringloop). Zie project 25

De invloed van de coronacrisis is duidelijk merkbaar op de hoeveelheid restafval. Die steeg in 2020 naar 97 kilogram per inwoner. In bijlage 1 lichten we dit bij ambitie 6 nader toe.

In cijfers

- 97 kg restafval per inwoner in 2020

Samenwerking met

- Kringloopbedrijven
- Scholen, verenigingen en bedrijven

Project 20 Duurzame bedrijfsvoering

Project

In onze kantoren en gebouwen verduurzamen we de bedrijfsvoering van de gemeente. Dat richt zich op afvalscheiding, lager energieverbruik, schone mobiliteit, tegengaan van (voedsel)verspilling en duurzame gebouwen.

Voortgang 2020

In 2020 is de bedrijfsvoering sterk gewijzigd door corona. De totale hoeveelheid afval in het gemeentehuis bijvoorbeeld viel terug van bijna 600 kg per week naar zo'n 80 kg per week.

Waar mogelijk is de bedrijfsvoering verder verduurzaamd. De afvalscheiding in het gemeentehuis is verder verbeterd en liet voor de coronacrisis mooie resultaten zien voor onder andere GFT. Er wordt gewerkt aan laadpalen, zodat de deelauto's van de gemeente op termijn elektrisch kunnen rijden. In veel panden werken we aan energiebesparing. Dat zijn in eerste instantie technische oplossingen, zoals LED-verlichting, isolatie en zonnepanelen. Meer hierover is te lezen bij projecten 1 en 2. Na het coronatijdperk, als de werkplekken weer bezet zijn, komt de focus op gedragsverandering te liggen. Ook op andere vlakken zijn de kansen voor verduurzaming sterk afhankelijk van de toekomstige post-corona bedrijfsvoering, en daardoor uitgesteld naar 2021.

In cijfers

Inzamelresultaten gemeentehuis, 2020 - voor coronacrisis, gemiddeld per week:

- Bijna 400 kg GFT-afval
- Ruim 20 kg koffiebekers
- Ruim 130 kg karton en vetvrij papier
- Restafval per week afgenomen van 490 kg naar 80 kg.

Project 21 Duurzaam wagenpark

Project

We verduurzamen het wagenpark van de gemeente. En we bekijken of we de deelauto's ook buiten kantoortijden beschikbaar kunnen stellen voor de gemeenschap.

Voortgang 2020

In 2020 werkten we aan de overstap naar elektrisch rijden, door voorbereidingen te treffen voor laadinfrastructuur. Concrete acties volgen vanaf 2021.

Project 22 Bewustwording verspilling

Project

Samen met maatschappelijke partners vragen we aandacht voor voedselverspilling en afval.

Voortgang 2020

In 2020 organiseerde de Stichting Samen Tegen Voedselverspilling een aantal activiteiten die de bewustwording rondom het thema vergroten.

In juni 2020 tijdens de Nationale Aardappelberg Dag was de Noordkade in Veghel één van de twaalf locaties waar bezoekers aardappels konden kopen. Door de coronacrisis is de vraag vanuit de horeca en evenementen weggevallen en hadden boeren met een groot overschot van voornamelijk (friet)aardappelen. Op de Nationale Aardappelberg Dag raakten ze hun voorraad toch wat kwijt voor een eerlijke prijs. De media-aandacht zorgde voor meer bewustwording rondom voedselverspilling, net als de gebruikte app 'Too Good To Go'.

In september 2020 deed Meierijstad mee met de Verspillingsvrije Week, een onderdeel van de campagne "Hoe #verspillingsvrij ben jij?" van stichting Samen Tegen Voedselverspilling.

De gemeente Meierijstad biedt gratis gastlessen aan over afval. In 2020 deed een record aantal scholen (21) mee met de gastlessen. En opvallend veel basisscholen (14) kozen voor gastlessen over voedselverspilling. Naast het reguliere aanbod van zwerfafvallessen zitten sinds enkele jaren ook de gastlessen over voedselverspilling in het aanbod voor het basis- en voortgezet onderwijs.

In cijfers

- Op 14 basisscholen gastlessen over voedselverspilling

Samenwerking met

- Stichting Samen Tegen Voedselverspilling

Project 23 Verspilling bedrijfsleven

Project

Samen met het bedrijfsleven gaan we voedselverspilling tegen.

Voortgang 2020

Dit project zou volgens de oorspronkelijke planning starten in 2021, maar de activiteiten zijn al in volle gang. Daarom rapporteren we ook voor dit project de acties uit 2020.

De Stichting Samen tegen Voedselverspilling zetelt in Veghel en heeft ook Meierijstadse organisaties en bedrijven als stakeholder en/of actieve deelnemer. De stichting richt zich op consumenten (zie project 22), maar ook op retail, horeca en de levensmiddelenindustrie. In 2020 ontplooide de stichting tientallen activiteiten, waaronder de Horeca Food Waste Challenge. De Stichting monitort ook de voedselverspilling in Nederland. Zie ook de toelichting bij ambitie 6 in bijlage 1.

De aangesloten bedrijven uit Meierijstad zetten stappen in 2020. Zo voerde Jumbo verschillende wijzigingen door om verspilling te voorkomen, bij consumenten en toeleveranciers. De Verspillingsfabriek timmerde ook verder aan de weg, met bijvoorbeeld samenwerking met het Rode Kruis. Hutten Catering werd in 2020 uitgeroepen tot beste cateraar, mede door de brede aandacht van het bedrijf voor duurzaamheid. Het bedrijf Genson uit Sint-Oedenrode lanceerde het product Odavi, met daarin aardbeien en frambozen die niet geschikt zijn voor de supermarkt.

In 2020 is de opening van het kennis- en ontmoetingscentrum 'Circular Food Center' in Cultuur Haven Veghel (CHV) - onderdeel van de Stichting Samen tegen Voedselverspilling - aan de Noordkade voorbereid. Gekoppeld hieraan, bereidden in 2020 een aantal initiatiefnemers de oprichting van de leerwerkfabriek 'The Chocolate Factory' voor. Het circulair en innovatief produceren van voedsel- en voedselverpakkingen wordt hier onderdeel van.

In 2020 vond weer een editie plaats van de Food Inspiration Days: een evenement waarbij ook veel aandacht is voor het tegengaan van voedselverspilling.

In cijfers

- 86 deelnemers Samen tegen Voedselverspilling

Samenwerking met

- Stichting Samen tegen Voedselverspilling
- Partners Circular Food Center (deelnemers regiodeal)
- Partners The Chocolate Factory (onderwijs, overheid, ondernemers)
- Partners Food Inspiration Days

Subsidie of cofinanciering

- Rijksbijdrage aan Circular Food Center (870.000 euro via de regiodeal)

Project 24 Bewustwording mobiliteit

Project

Geplande start in 2021.

Project 25 Kringloopplatform

Project

Door betere afvalscheiding op de milieustraat en samenwerking met de kringloopbedrijven, kan het grof restafval (herbruikbare goederen) beter worden gescheiden.

Voortgang 2020

In 2020 werkten de gemeente, de SW-bedrijven en kringloopbedrijven in Meierijstad verder aan het kringloopplatform. De partijen zien een belangrijke kans voor inzet van SW-arbeidsplaatsen en dagbesteding. We zien dit als een transitietraject op het gebied van grondstoffen én sociaal domein.

- Het eerste onderdeel binnen dit transitietraject is het Textiel Sorteer Centrum. WSD en IBN (met inzet SW-arbeidsplaatsen) beheren nu de hele verwerkingsketen van afgedankt textiel in Meierijstad. WSD en IBN verkopen het (winkelwaardig) textiel bij de kringloopbedrijven in Meierijstad. Het overige (tweede kwaliteit) textiel wordt door de WSD en IBN via andere marktpartijen verwerkt voor hergebruik en recycling. Op deze manier verwerkt Meierijstad de afvalstroom textiel circulair.
- In 2020 troffen we alle voorbereidingen voor de start van een veldproef per 1 april 2021. Doel is om grof huishoudelijk afval zoveel mogelijk circulair en lokaal te verwerken, met inzet van sociale arbeidsinvulling

In cijfers

- 608.000 kg textiel ingezameld in 2020
- 830.000 kg herbruikbare goederen ingezameld in 2020
- Van de ingezamelde goederen en textiel:
    - 23% producthergebruik (verkocht in de winkel)
    - 65% materiaalhergebruik
    - 12% onbruikbaar/restafval

Samenwerking met

- WSD en IBN
- Kringloopbedrijven

Project 26 Circulair bouwen

Project

Nieuwe of te renoveren gebouwen en woningen (ver)bouwen we circulair.

Voortgang 2020

In 2020 sloten we een duurzaamheidsakkoord met de woningcorporaties en huurdersverenigingen (zie ook project 8). Circulariteit wordt in het akkoord omschreven als: "het hergebruik van materialen en grondstoffen. Daarmee verlagen we het gebruik van milieubelastende materialen. De komende jaren zetten we in op het vergroten van het hergebruik van materialen en grondstoffen bij nieuwbouw en renovatie."

Een mooi voorbeeld van circulair renoveren door de woningcorporaties is de voormalige Don Bosco school in Veghel. Area transformeerde dit gebouw in 2020 tot 23 sociale huurappartementen. Hergebruik van het gebouw én van materialen was een belangrijk thema.

In verschillende andere projecten wordt gezocht naar manieren om circulair (ver)bouwen in de praktijk vorm te geven:

- Zoals omschreven bij project 3 (duurzaam inkopen) heeft zet de gemeente de eerste stappen naar circulair (ver)bouwen bij onder andere de zwembaden in de gemeente.
- Bij project 10 (aardgasvrije wijken) wordt in de transitievisie warmte nadrukkelijk gezocht naar circulaire manieren om de overstap naar aardgasvrij uit te voeren. Dat noemen we koppelkansen.
- We onderzochten in 2020 ook de juridische mogelijkheden om bij ver- en nieuwbouwprojecten voor woningen en bedrijven strengere duurzaamheidseisen te stellen aan de gebouwen. De conclusie was dat het huidig juridisch instrumentarium nauwelijks mogelijkheden biedt. Binnen de nieuwe omgevingswet is waarschijnlijk meer mogelijk. Zie ook project 9. In 2021 wordt dit verder onderzocht.

Samenwerking met

- Woningcorporaties en huurdersverenigingen

Project 27 Materialenbank bedrijven

Project

Geplande start in 2022.

Project 28 Zwerfafvalvrij

Project

Om Meierijstad vrij te maken van zwerfafval, ruimen de gemeente en vrijwilligers afval op, geven we les op scholen en organiseren we speciale opruimdagen.

Voortgang 2020

In 2020 zijn er in totaal 38 gastlessen gegeven (op 5 scholen kon er geen gastles worden gegeven in verband met corona). In totaal meldden 18 van de 34 scholen (55%) zich aan voor de gastlessen.

In 2020 waren er 700 deelnemers bij de Landelijke Opschoondag en 649 deelnemers bij de World Cleanup-day.

In 2020 stonden er 181 zwerfafval vrijwilligers geregistreerd bij de gemeente.

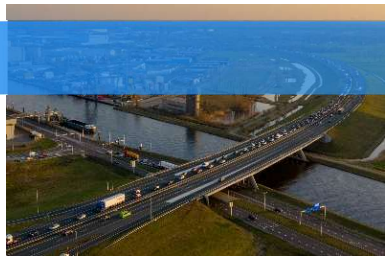
In cijfers

- 38 gastlessen op 55% van de scholen
- 700 deelnemers Landelijke Opschoondag
- 649 deelnemers World Cleanup Day
- 181 vrijwilligers zwerfafval

Samenwerking met

- Nederland Schoon

Project 29 Mobiliteitsvisie

Project

De duurzame mobiliteitsvisie omschrijft hoe we de komende jaren omgaan met bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid.

Voortgang 2020

In 2020 heeft de gemeente verder gewerkt aan de duurzame mobiliteitsvisie Meierijstad. Inwoners en bezoekers kunnen hun mening geven via een enquête die eind 2019 begin 2020 is gehouden. De oorspronkelijke planning is in 2020 gewijzigd, waardoor de besluitvorming is opgeschoven naar 2021. Dan vindt ook de formele inspraak plaats via zienswijzen op de conceptvisie (rond de zomer 2021). De planning is dat na jaar 2021 besluitvorming door de gemeenteraad over dit onderwerp plaatsvindt.

De visie actualiseert het mobiliteitsbeleid en gaat in op de nieuwe trends en ontwikkelingen. In de visie komt te staan hoe we de komende jaren om willen gaan met zaken als bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. De visie gaat zowel over infrastructuur (en techniek) als over gedrag. Het maken van de visie is een complex vraagstuk:

- Het gaat over veel onderwerpen: auto, fiets, voetgangers, parkeren en openbaar vervoer, slimme mobiliteit, duurzame mobiliteit enz
- Het gaat om een integrale opgave: we houden rekening met beleidsdoelstelling op andere thema's als economie, ruimtelijke ordering, recreatie, duurzaamheid en gezondheid. We houden ook rekening met landelijk, provinciaal en regionaal beleid en afspraken
- Het gaat om een afweging van verschillende belangen: economie, natuur en bewoners van de ene en andere wijk enz.

Samenwerking met

- Werkateliers voor mobiliteitsvisie, met o.a. Platform Ondernemend Meierijstad, dorps- en wijkraden, ZLTO, Seniorenraad Meierijstad
- Provincie Noord-Brabant
- Buurgemeenten
- Regio Noordoost Brabant

Project 30 Duurzaam vervoer werkgevers

Project

Bedrijven in Meierijstad stimuleren hun medewerkers om duurzaam te reizen naar het werk.

Voortgang 2020

In 2020 is de werkgeversbenadering van het Brabants Mobiliteitsnetwerk (BMN) voortgezet.

In Meierijstad was er in 2020 beweging op het gebied van thuiswerken, fietsstimulering en deelmobiliteit. Diverse grote werkgevers maakten de transitie naar een meer hybride manier van werken. Naast het feit dat zij intern grote stappen zetten, inspireren deze werkgevers ook diverse anderen. Een goed voorbeeld hiervan is Jumbo, die als actief lid ook het podium betrad en vertelde over de thuiswerkervaringen én intenties voor de toekomst tijdens een online evenement. De community-overstijgende themabijeenkomsten (zoals over de scholenaanpak en sociale werkvoorzieningen) zijn in 2020 goed bezocht door werkgevers uit Meierijstad.

In 2020 vonden diverse gesprekken plaats met bedrijven die geïnteresseerd zijn in deelvervoer. Dit was een opmaat naar 2021, waarin werkgevers, gemeente, provincie, BMN en een aanbieder een deelfietsen initiatief starten.

In 2020 werd de samenwerking tussen BMN, Platform Ondernemend Meierijstad en de provincie op het gebied van besloten vervoer geïntensiveerd. Gezamenlijk onderzoeken zij hoe ze in 2021 met een creatief en aantrekkelijk besloten vervoer concept aan de gang kunnen.

De coronacrisis had uiteraard invloed op deze aanpak. Om werkgevers te helpen in deze uitzonderlijke situatie voerde BMN begin 2020 onderzoeken uit. In samenwerking met andere regionetwerken lanceerden BMN begin oktober 2020 het platform 'Zo Werkt Het'. Hier vinden werkgevers alles wat met flexibel (thuis)werken en slim reizen te maken heeft. Tevens organiseerde BMN een reeks van inspiratiesessies. BMN bereidt zich ook voor op de aanpak in het post-coronatijdperk.

Samenwerking met

- Platform Ondernemend Meierijstad (POM)
- Brabant Mobiliteitsnetwerk (BMN)

Subsidie of cofinanciering

Provincie Noord-Brabant co-financiert het BMN

Project 31 Duurzaamheidslening zakelijk

Project

De gemeente leent geld uit aan MKB-ondernemers, verenigingen en stichtingen, zodat zij hun gebouwen kunnen verduurzamen.

Voortgang 2020

Dit project was oorspronkelijk gekoppeld aan het ondernemersinnovatiefonds en gericht op mobiliteitsoplossingen. Dat fonds bestaat niet meer in die vorm. In 2020 is een andere oplossing gevonden om ondernemers te ondersteunen bij verduurzaming. De bestaande lening voor particulieren is uitgebreid. Ook MKB-ondernemers, verenigingen en stichtingen kunnen bij de gemeente geld lenen voor de verduurzaming van hun pand. Dat kunnen energiebesparende maatregelen zijn, of zonnepanelen, maar ook maatregelen voor klimaatadaptatie.
In 2020 vond de besluitvorming plaats en de administratieve en financiële inregeling. Vanaf januari 2021 kunnen geïnteresseerden ook daadwerkelijk lenen.

In cijfers

- Tot maximaal 50.000 euro per lening
- In 2021 tot ruim 650.000 euro beschikbaar voor zakelijke leningen.

Project 32 Groene daken

Project

We vergroenen de daken van gemeentelijke gebouwen. Voor betere isolatie, beter vasthouden van water, minder hittestress en meer biodiversiteit.

Voortgang 2020

In 2020 maakten we van het dak van het gemeentehuis in Veghel een groen dak met sedum. Tegelijkertijd verbeterden we ook de isolatie van het dak. Hierdoor houden we het water beter vast, gaan we hittestress op deze plek tegen, is het gebouw beter geïsoleerd en verbruiken we daardoor minder energie voor verwarming en bevorderen we de biodiversiteit.

Een aantal abri's in Sint-Oedenrode zijn in 2020 voorzien van een sedum dak.

We onderzochten ook andere gemeentelijke gebouwen, maar er zijn verder geen geschikte bestaande daken om te voorzien van sedum. Wel besloten we om op de nieuwbouw van de natuurtuin 't Bundertje een groen dak te maken.

In cijfers

- 618 m groen dak op het gemeentehuis in Veghel

Project 33 Bijvriendelijk bermbeheer

Project

Om bijen te helpen te overleven maaien we de bermen anders en minder vaak, en kiezen we voor meer en andere soorten planten.

Voortgang 2020

In 2019 harmoniseerden we het beheer van bermen, ruw gras, sloten, waterpartijen en landschapselementen. Het nieuwe beheer is in 2020 opgestart. Een belangrijk uitgangspunt is een gefaseerd en gedifferentieerd maairegime. Bij elke maaibeurt blijft ook vegetatie staan en dat helpt de biodiversiteit, vooral insecten.

Er was in 2020 geen financiële ruimte om het areaal verschralingsbeheer* (maaien en ruimen) uit te breiden. Ook hebben we nog geen goed beeld van de bermen met de meeste potenties** hiervoor.

*Verschralen zorgt ervoor dat er minder voedingstoffen in de bodem zitten. Het bodemleven ontwikkelt zich en de subtiele balans tussen de voedingstoffen die er in de bodem zitten wordt hersteld. De oorspronkelijke meer bloeirijke vegetatie krijgt een kans om zich te ontwikkelen. De biodiversiteit van de insecten en andere dieren wordt daarmee groter. Dit gebeurt door de bestaande vegetatie te maaien en af te voeren. Het maaien gebeurt dan na de zaadzetting van de planten, omdat de plant daar fosfaat en kali voor nodig heeft. De gemaaide vegetatie voeren we af.

**Het streven is een bermtypering te maken, om te bekijken welke bermen het meest geschikt zijn voor verschraling door maaien en ruimen. Hierbij zijn verschillende aandachtspunten belangrijk zoals de natuurlijke voedselrijkheid van de bodem, de aanwezige boombeplanting, de vegetatiesamenstelling, de locatie en breedte van de berm. Niet bij elke berm is verschralen de beste keuze.

Project 34 Klimaatvriendelijke omgeving gebouwen gemeente

Project

Geplande start in 2022.

Project 35 Zie en beleef water

Project

We willen water zichtbaar en leefbaar maken in ruimtelijke plannen

Voortgang 2020

Water is een belangrijk onderdeel van een gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. Het zorgt in combinatie met groen voor verkoeling in de zomer, een gezond leefklimaat en prettige recreatiemogelijkheden. Bovendien krijgen we door klimaatverandering te maken met soms heel veel water of periodes van droogte.

In 2020 zijn stappen gemaakt met diversie projecten die raakvlakken hebben met water. Allereerst zijn de plannen voor Veghel aan de Aa verder uitgewerkt. Hierbij wordt de verbinding hersteld tussen rivier de Aa en het binnenstedelijk gebied, dat tegelijkertijd zorgt voor meer recreatieve mogelijkheden. Zo wordt de Frisselstein locatie herontwikkeld voor woningbouw, waarbij tegelijkertijd een ecologische stapsteen en wandelroute wordt gerealiseerd.

Daarnaast zijn verdere stappen gemaakt binnen het programma Mozaïek Dommelvallei (regionale samenwerking, met het Brabantse watersysteem als centrale verbinder). Zo zetten in het najaar van 2020 maar liefst elf initiatieven uit Sint-Oedenrode hun eerste stap naar realisatie tijdens een werkatelier. De initiatieven hebben allemaal een verbinding met water en dienen ook een hoger doel, namelijk het houden van droge voeten in Sint-Oedenrode en het beter organiseren van de waterhuishouding van het gebied.

In cijfers

- 11 initiatieven in Sint-Oedenrode - Mozaïek Dommelvallei

Samenwerking met

- Waterschap de Dommel
- Waterschap Aa en Maas
- Partners Mozaïek Dommelvallei

Subsidie of cofinanciering

In het geval van de ontwikkeling/ realisatie van ecologische verbindingszones kan subsidie worden aangevraagd bij het Groenontwikkelfonds Brabant (GOB). Voor de Frisselsteinlocatie en andere delen van de binnenstedelijke EVZ van Veghel Centrum tot de Aa-broeken wordt (te zijner tijd) subsidie aangevraagd.

Project 36 Bewustwording klimaatbestendig
Project 37 Klimaatmaatregelen door inwoners

Project

We stimuleren inwoners om zelf maatregelen te nemen tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress, wateroverlast en droogte.

Voortgang 2020

In 2020 was er weer een regentonactie. Inwoners konden met korting een regenton aanschaffen. Zo vangen ze water op, dat ze later kunnen gebruiken om de tuin te sproeien. Het doel was om 200 regentonnen te verkopen. Dat is in Meierijstad ruim gehaald met 253 verkochte tonnen. Daarnaast zijn we bezig met operatie Steenbreek in de samenwerking van de As50 gemeenten.

We doen mee met projecten vanuit de regio Noordoost Brabant. Het project 'Klimaatbewustzijn' heeft als doel om communicatie rondom klimaatadaptatie te verbeteren met nieuwe tools. Voor communicatie tussen organisaties én het communiceren naar de inwoners over de klimaatadaptatie.

Ook de waterschappen zijn met dit onderwerp volop bezig. Waterschap Aa en Maas geeft subsidie aan initiatieven die de leefomgeving klimaatbestendig maken. Zo worden huizenbezitters, bedrijven en scholen worden gestimuleerd om hun buitenruimte te vergroenen. Ook Waterschap De Dommel subsidieert via het Buurtnatuurfonds en Buurtwaterfonds wijk- en buurtverenigingen die aan de slag willen met natuur en klimaat.

We werkten in 2020 ook aan het vergroenen van vijf schoolpleinen in Meierijstad. Met ondersteuning van de gemeente werden de pleinen van Basisschool 't Ven, Basisschool de Tuimelaar en Basisschool 't Talent verfraaid met fruit- en kruidentuinen, buitenlokalen, allerlei nieuwe beplanting, regentonnen etc. Basisschool De Vijfmaster en Basisschool 't Heibosch ontwierpen ook een nieuwe schoolplein. De uitvoering volgt in 2021. De vergroening van de schoolpleinen gebeurt met subsidie van de provincie.

In cijfers

- 253 regentonnen verkocht
- 5 schoolpleinen vergroend (uitgevoerd of in voorbereiding)

Samenwerking met

- Regio Noordoost Brabant
- Waterschappen
- Operatie Steenbreek

Subsidie of cofinanciering

Impulsgeldregeling (Rijksbijdrage voor klimaatadaptieve maatregelen)
Subsidieregeling buurtfonds Noord-Brabant - schoolpleinen van de toekomst (66.000 euro)

Project 38 Klimaat in ruimtelijke plannen

Project

In onze ruimtelijke plannen houden we rekening met de gevolgen van klimaatveranderingen.

Voortgang 2020

In 2020 ging de Klimaatatlas voor onze regio live. Deze digitale atlas brengt de klimaatthema's droogte, hitte, wateroverlast en overstroming in beeld. Op kaarten is te zien waar de kwetsbare plekken zijn. Deze atlas gebruiken we voor klimaatmaatregelen in nieuwe plannen in onze gemeente.

Het project Kienehoef Klimaatrobuust is in 2020 gestart met de uitvoering. In de wijk koppelen we de hemelwaterafvoer af van de riolering. In de wijk komen verschillende voorzieningen om het water op te slaan, te infiltreren en af te voeren.

Waterschap De Dommel werkt aan het project 'Droge Voeten Sint-Oedenrode. Het doel is om de bebouwde kom te beschermen tegen overstromingen. In 2020 werkte het waterschap aan een voorlopig ontwerp voor het project. De uitvoering moet in 2022 plaatsvinden.

In 2020 dachten inwoners en organisaties mee over de herinrichting van de centra van Veghel (omgeving stadhuisplein/Aa) en Sint-Oedenrode (markt). Er werd aandacht gevraagd voor klimaatadaptatie: behoefte aan meer groen en koeling, tegengaan van hittestress, waterberging etc. In 2021 werken we deze plannen verder uit.

In 2020 is het bomenbeleid vastgesteld, met daarin de ambitie om het groen in Meierijstad met 25% te laten groeien. Een toevoeging in het bomenbeleid is dat het ook om kwalitatieve groei moet gaan.

We doen mee met projecten van de regio Noordoost Brabant:

- Het project 'Klimaatbestendige beek(dal)landschappen leverde in 2020 "leidende principes" voor in de omgevingsvisies van gemeenten. Gemeenten kunnen zo klimaatadaptatie beter verwerken in toekomstige plannen in de beekdalen.
- Meierijstad doet actief mee met het project 'Klimaatbestendige bedrijventerreinen'. Hiervoor zijn we in 2020 gestart met de voorbereidingen voor een communicatieproef over klimaatbestendige maatregelen, samen met Platform Ondernemend Meierijstad. We voeren de proef in 2021 uit.
- In 2019 voerden we stresstesten uit in onze regio, om de risico's van klimaatverandering beter in beeld te hebben. Er is een verdieping nodig om op niveau van wijken en straten de risico's te kennen. De gesprekken hierover zijn door de coronamaatregelen uitgesteld tot 2021.

Samenwerking met

- Regio Noordoost Brabant
- Waterschappen

Subsidie of cofinanciering

Impulsgeldregeling (Rijksbijdrage voor klimaatadaptieve maatregelen)

Project 39 Natuurinclusieve landbouw

Project

Dit project beoogt meer biodiversiteit en een betere bodemkwaliteit door andere vormen van landbouw, waarbij meer met de natuur wordt samengewerkt.

Voortgang 2020

In 2019 startten enkele initiatieven die onder de noemer natuurinclusieve landbouw vallen. O.a. een agrariër die de overstap wil maken naar natuurinclusieve landbouw en het voedselbos in Schijndel. Deze initiatieven zijn in 2020 verder onderzocht en ontwikkeld. Het voedselbos wordt uitgevoerd door Stichting Voedselbosbouw Nederland in samenwerking met het Groen Ontwikkelfonds Brabant en HAS Hogeschool.

Binnen het project Vitaal Buitengebied is het verhogen van biodiversiteit in het buitengebied aangeduid als één van de tien uitdagingen: "Biodiversiteit is de verscheidenheid van dieren, planten en micro-organisme. Veel verschillende dier- en plantensoorten zorgen voor een robuuste natuur die tegen een stootje kan. Doel van dit vraagstuk is om te bekijken hoe we de biodiversiteit in het buitengebied van Meierijstad kunnen verhogen." Dit heeft in 2020 nog geen verdere uitwerking gekregen.

In 2020 werd de Regiodeal Noordoost Brabant gesloten. Daarin is aandacht voor kringlooplandbouw, nieuwe perspectieven voor boeren en voedseleducatie.

In 2021 stelt de gemeente biodiversiteitsbeleid op, waarin ook aandacht zal zijn voor het buitengebied en de agrarische sector.

In cijfers

- 20 hectare voedselbos op twee locaties in Schijndel (Boschweg (4 ha) en Hardekamp (16 ha))

Samenwerking met

- Stichting Voedselbosbouw Nederland
- Agrarische sector
- Regiodeal Noordoost Brabant

Project 40 Natuuroases

Project

We maken natuuroases in onze openbare ruimte, om groen dichtbij huis en werk te brengen en de biodiversiteit te bevorderen.

Voortgang 2020

In 2020 werkten we aan het Meerjarenprogramma Groenblauwe Gebiedsontwikkelingen 2020-2027 in twee delen:

Deel 1 Algemeen
Dit deel bevat een algemene toelichting op het meerjarenprogramma, gaat in op de achtergronden ervan en schets een globaal beeld van de belangrijkste gebiedsontwikkelingen en projecten.

Deel 2 Projecten
Op dit moment is binnen de gemeente Meierijstad in het meerarenprogramma sprake van 12 deelprojecten:

1 Van Aa-broeken naar Centrum
2 Waterbuffer Erp
3 Kwaliteitsimpuls Keldonk
4 Streekpark Kienehoef
5 't Laar
6 Landschapspark De Neul
7 Zuidelijke zoetwaterberging
8 Duits Lijntje
9 Vlagheide
10 Natuurgebieden
11 EVZ's
12 Zandpaden

Er is (nog) geen geld om alle projecten uit te voeren en ook niet kan alles tegelijk. We moeten hierin nog prioriteit aanbrengen en op zoek naar (co)financiering.

In cijfers

- 12 natuurontwikkelingsprojecten

Samenwerking met

- Provincie Noord-Brabant
- Waterschappen

Subsidie of cofinanciering

Europese Unie, provincie Noord Brabant, waterschappen

Bijlage 1 Toelichting op voortgang ambities

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025

In 2025 is 20% van het totale energieverbruik in Meierijstad duurzaam opgewekt

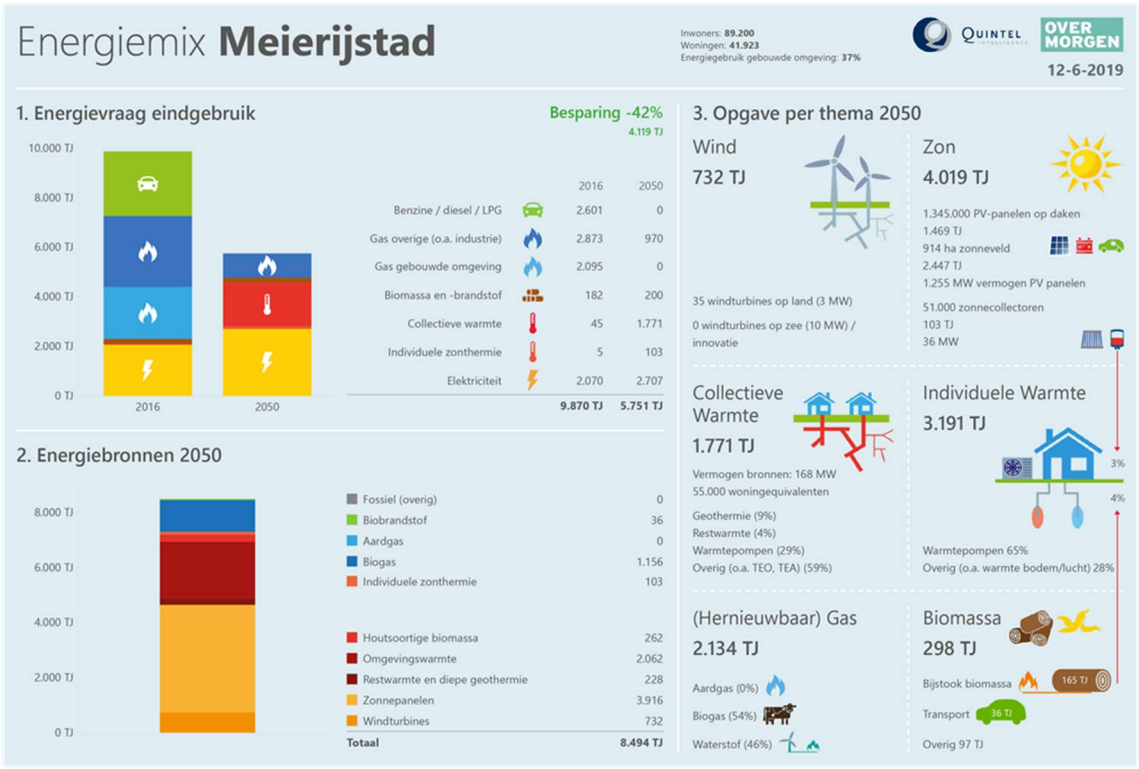
Voortgang
2016: 3,3%
2017: 4,4%
2018: 5,5%

Er zit groei in de opwekking van duurzame energie. In 2018 wekte gemeente Meierijstad 1,1 %-punt meer op ten opzichte van 2017. Sinds 2016 zit het opwekpercentage in de lift, maar deze groei moet jaarlijks meer worden, willen we onze ambitie halen. Als we jaarlijks blijven groeien met 1,1 %-punt komen we in 2025 op ruim 13% duurzame energie uit, in plaats van de geambieerde 20%. Er moet dus een exponentiële groei te zien zijn in de komende jaren.

In 2019 en 2020 zetten we met verschillende projecten hiervoor de kaders neer. We zien in onze eigen cijfers dat de hoeveelheid zonne-energie verder groeit in de jaren na 2018, het effect daarvan zullen we de komende jaren zien in de grafieken. Eventuele windenenergie-projecten en zonneparken kunnen een extra impuls geven aan het percentage hernieuwbaar opgewekte elektriciteit. De toename van hernieuwbare warmte laat nog wat langer op zich laten. De Transitievisie Warmte die we eind 2021 vaststellen, laat zien dat deze overstap complex en langdurig is. Gemeente Meierijstad hoopt in 2030 de eerste wijken van het aardgas af te halen.

Uitwerking ambitie
In 2019 werkten we de ambitie om in 2050 energieneutraal te worden verder uit, door het maken van een energiemix. Daarin staat welke duurzame bronnen we gaan gebruiken. De energiemix wordt toegelicht in hoofdstuk vier van het door de raad vastgestelde visiedocument "De toekomst van zon en wind in Meierijstad" [1]. De energiemix gaat uit van de huidige technieken en inzichten. We zitten in een transitie en er zullen nieuwe technieken en inzichten komen. We verwachten daarom dat we de energiemix diverse keren bijstellen tot 2050. De eerste keer zal zijn in 2021, bij het opstellen van het afwegingskader voor windenergie.

[1] De toekomst van zon en wind in Meierijstad - geamendeerd vastgesteld door de gemeenteraad van Meierijstad op 6 februari 2020.

Figuur 6 - Energiemix Meierijstad (versie 12 juni 2019)

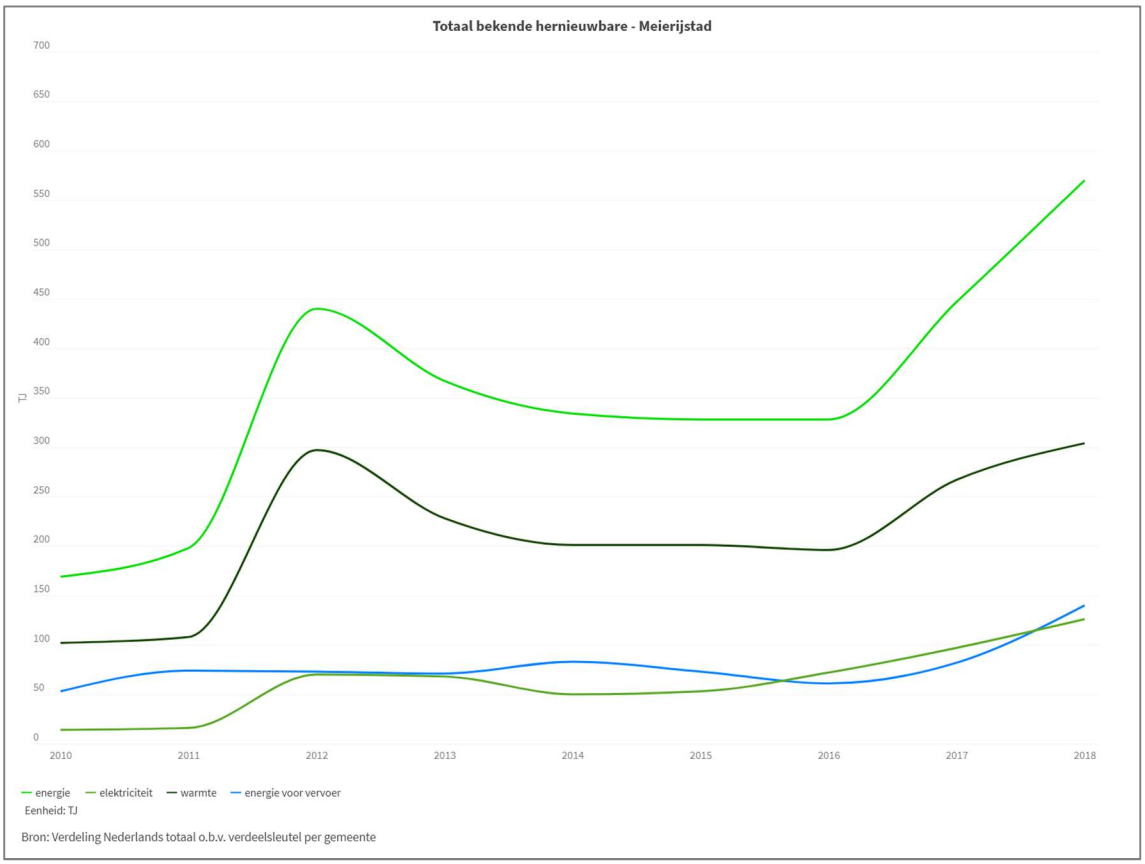
Monitoring

Om de voortgang te meten gebruiken we de gegevens uit de Klimaatmonitor. Het volledige rapport over hernieuwbare energie in Meierijstad is te downloaden op https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/

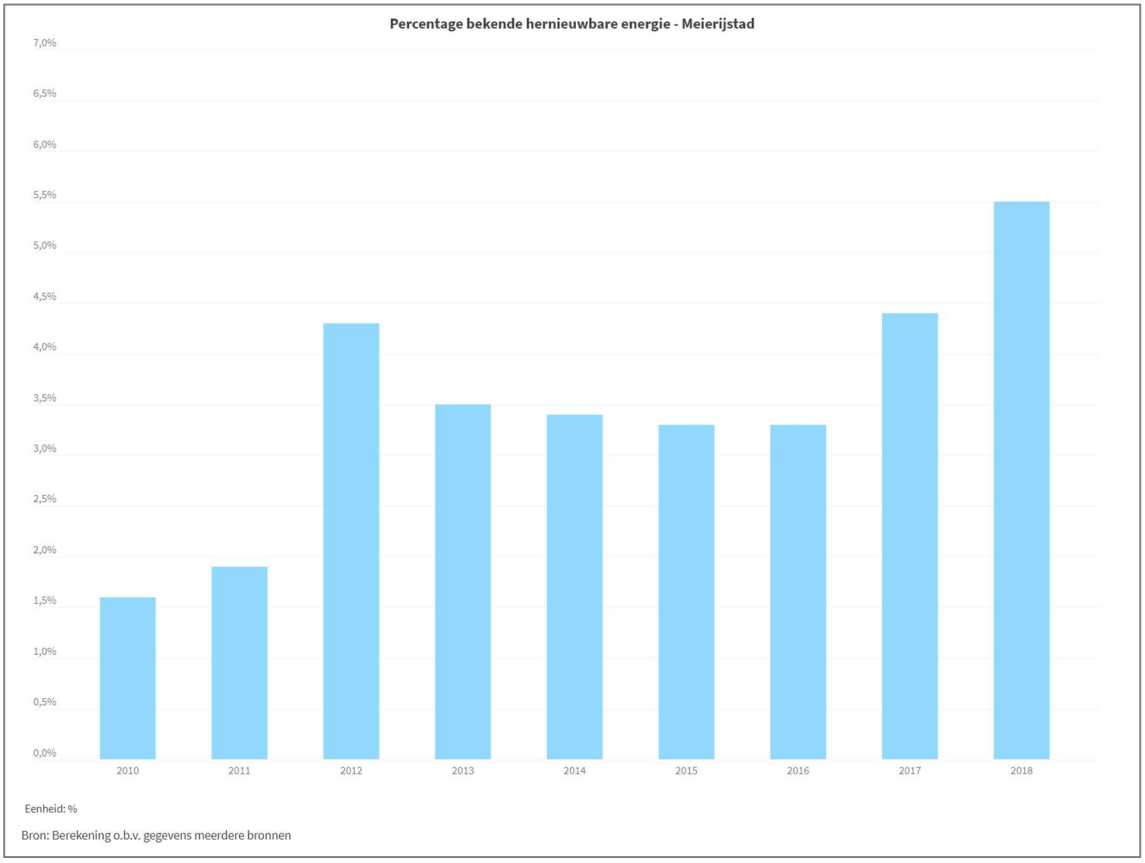
> Kanttekening vooraf
> De Klimaatmonitor spreekt van 'hernieuwbare energie'. In de klimaatmonitor is biomassa een hernieuwbare bron. Er is steeds meer discussie over de duurzaamheid van biomassa. Vooralsnog hanteren we de klimaatmonitor, waarin biomassa wél als hernieuwbare bron is meegenomen. We spreken daarom in deze paragraaf verder van 'hernieuwbare' energie, niet over 'duurzame' energie.

De meest recente cijfers in de klimaatmonitor voor de opwekking van hernieuwbare energie zijn van het jaar 2018. In 2018 lag het percentage hernieuwbare energie op 5,5 % voor Meierijstad. Ofwel: van alle energie die we gebruiken in Meierijstad wekken we 5,5 % duurzaam op.

Ter vergelijking: in de regio Noordoost Brabant was in 2018 het percentage 7,3%, voor heel Nederland was het 7,4%. Meierijstad wekt dus procentueel gezien minder hernieuwbare energie op dan een gemiddelde gemeente.

Figuur 1 - hernieuwbare energie Meierijstad 2010-2018 in TeraJoule

Figuur 2 - percentage hernieuwbare energie gemeente Meierijstad 2010-2018

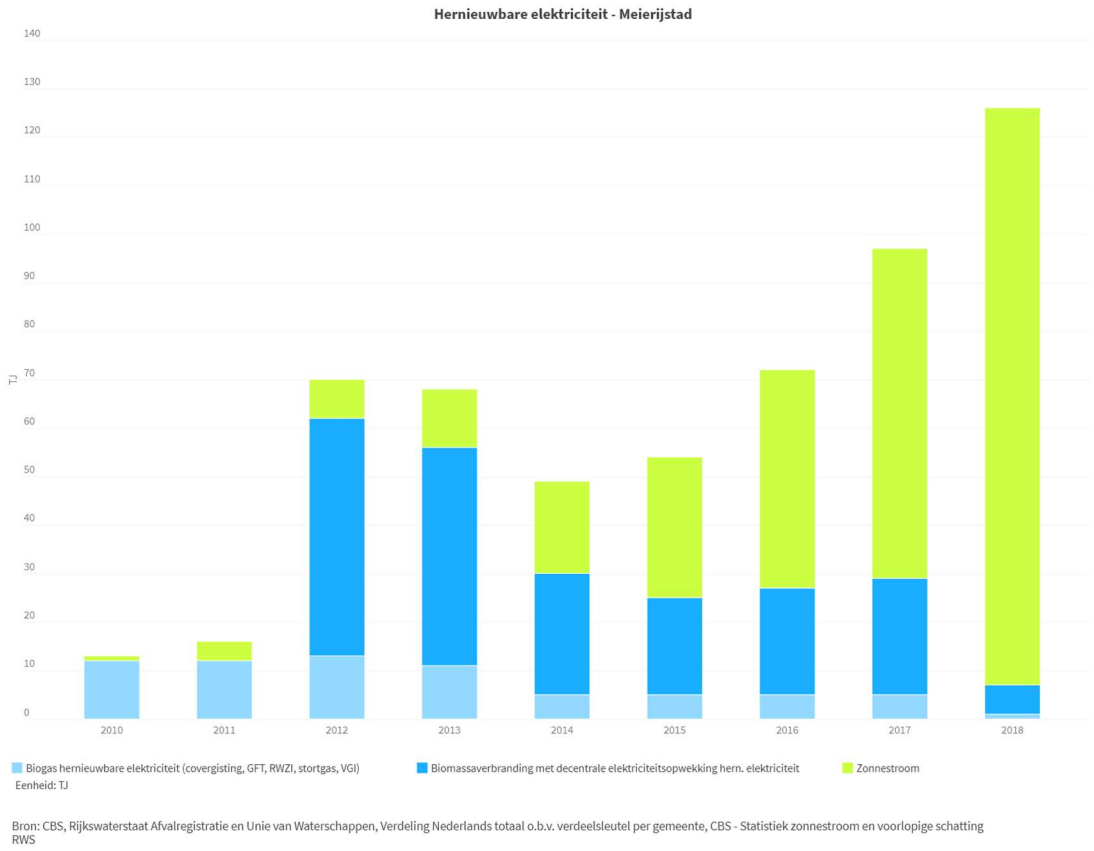
Hernieuwbare energie bestaat in de Klimaatmonitor uit drie hoofdonderdelen: hernieuwbare elektriciteit, hernieuwbare warmte en biobrandstof voor vervoer. Als we deze onderdelen afzonderlijk bekijken, zien we het volgende:

Hernieuwbare elektriciteit

Hernieuwbare elektriciteit wordt opgewekt met de volgende bronnen:

1. Biogas
2. Biomassaverbranding
3. Waterkracht
4. Wind
5. Zon

Omdat er in Meierijstad (nog) geen elektriciteit wordt opgewekt met waterkracht en wind, zijn deze weggelaten uit de grafiek.

Figuur 3 - hernieuwbare elektriciteit gemeente Meierijstad (2010-2018) in TeraJoule

In totaal stijgt de hernieuwbare elektriciteit in onze gemeente. Ondanks dat de opgewekte elektriciteit uit biomassa en biogas dalen. Dit wordt gecompenseerd door een grote stijging in zonnestroom.

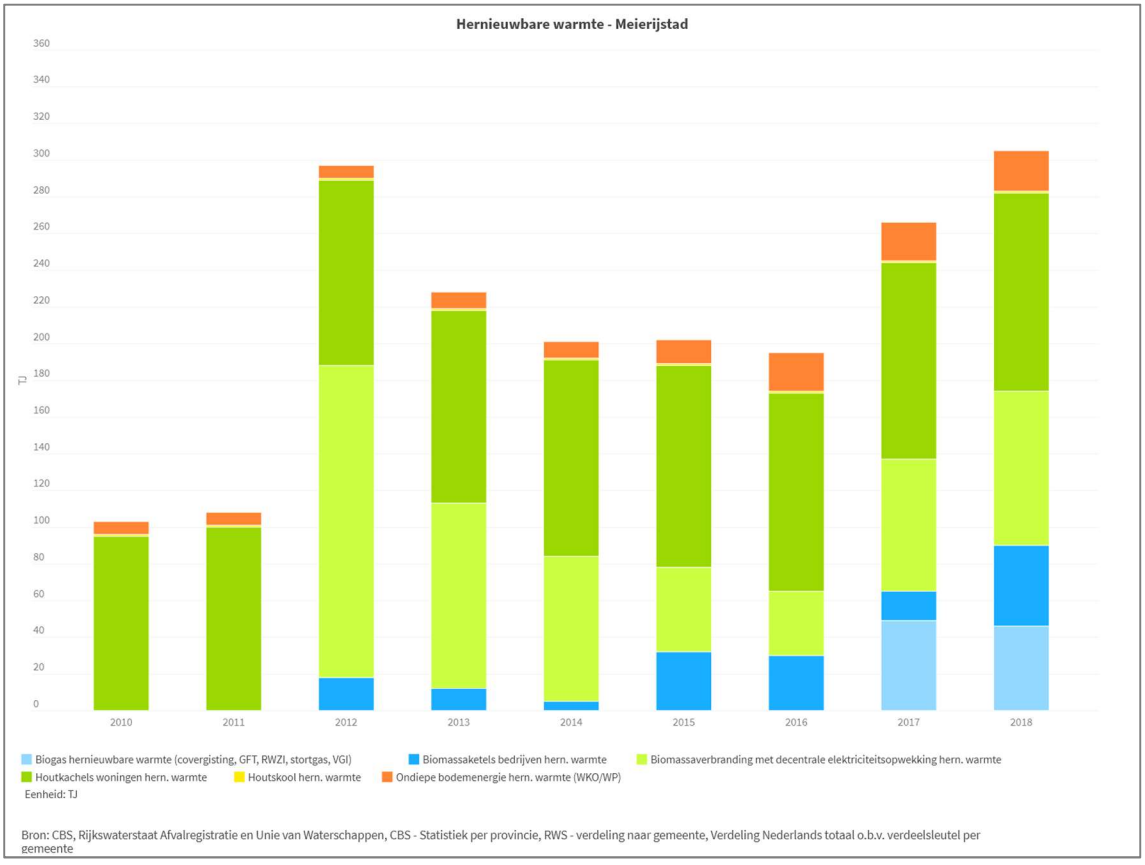
Het gaat hoofdzakelijk om zon op dak, aangezien er slechts één zonneveld in bedrijf is (Korenstreep). In de klimaatmonitor telt zon op dak mee als opwekking van hernieuwbare energie. Binnen het klimaatakkoord (en dus ook de Regionale Energiestrategie) rekent de Rijksoverheid kleinschalige zonneprojecten mee als besparing, niet als opwekking.. Vooralsnog hanteren we de Klimaatmonitor. Alle zon op dak rekenen we in dit rapport dus als opwekking van hernieuwbare energie.

Hernieuwbare warmte

Hernieuwbare warmte wordt opgewekt met de volgende bronnen:

1. Afvalverbranding
2. Biogas
3. Biomassaketels bij bedrijven
4. Biomassaverbranding
5. Geothermie (diepe bodemenergie)
6. Houtkachels in woningen
7. Houtskool
8. Ondiepe bodemenergie (warmtekoude-opslag en warmtepompen)

In Meierijstad wordt (nog) geen warmte opgewekt met afvalverbranding en geothermie. Deze bronnen zijn daarom weggelaten uit de grafiek.

Figuur 4 - hernieuwbare warmte Meierijstad 2010-2018 in TeraJoule

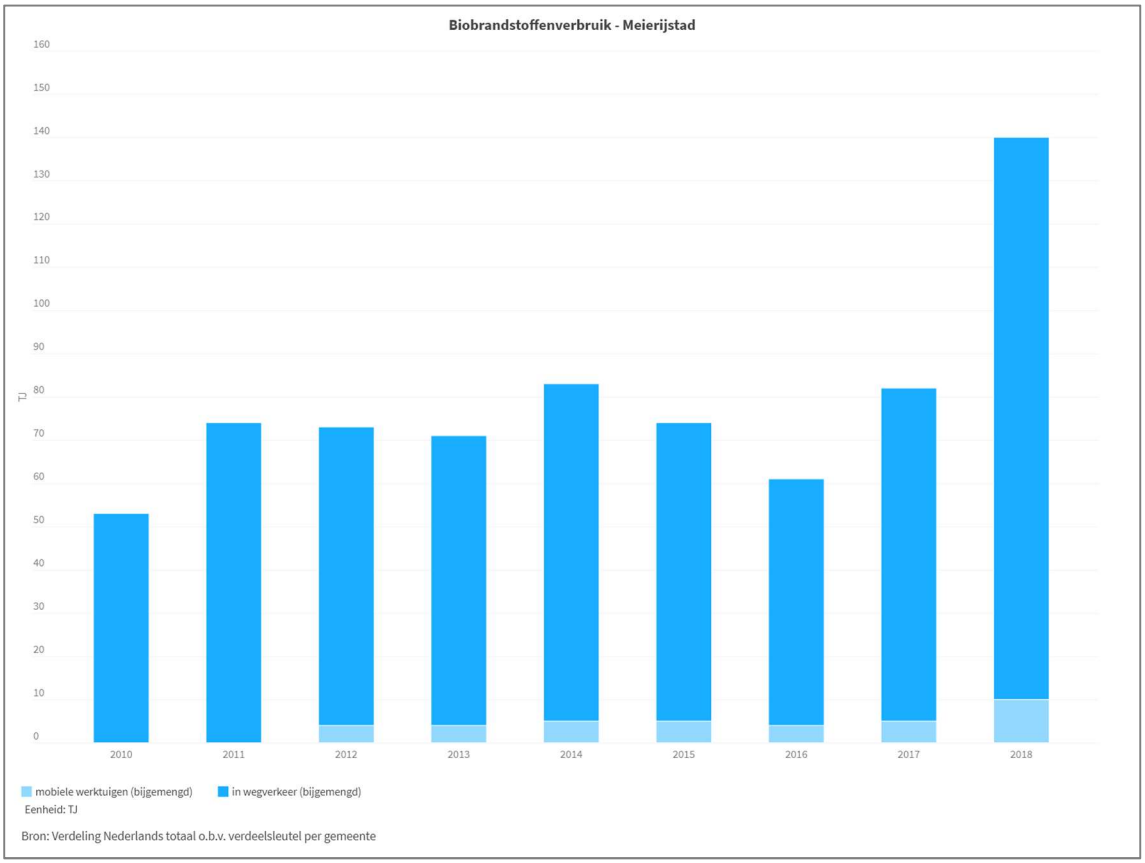
Het grootste gedeelte van de opwekte hernieuwbare energie is warmte . Van die hernieuwbare warmte is het grootste deel van houtkachels in woningen. Sinds 2016 is een stijging te zien van de hernieuwbare warmte. Deze is vooral toe te schrijven aan biomassaketels bij bedrijven en biomassaverbranding. De hoeveelheid opgewekte energie met houtkachels, warmtepompen en uit biogas is in de jaren 2016-2018 stabiel.

Biobrandstof voor vervoer

Hernieuwbare biobrandstof voor vervoer meten we met de volgende indicatoren:

1. Biobrandstoffenverbruik in wegverkeer (bijgemengd)
2. Biobrandstoffenverbruik mobiele werktuigen (bijgemengd)
3. Biogas

Voor de gemeente Meierijstad is geen biogas meegerekend in de klimaatmonitor, daarom is deze categorie niet te zien in de grafiek.

Figuur 5 - biobrandstoffen verkeer en vervoer Meierijstad 2010-2018 in TeraJoule

Onder hernieuwbare energie in verkeer en vervoer valt de bijmenging van biobrandstoffen, die gemaakt zijn van bijvoorbeeld plantaardige oliën. Deze brandstoffen worden in enkele procenten bijgemengd in voertuigbrandstof. Het gebruik ervan houdt dus gelijke tred met het gebruik van voertuigbrandstoffen. De invloed van gemeenten op de hoeveelheid hernieuwbare energie in verkeer en vervoer is beperkt.

Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030

In 2030 is al het maatschappelijk vastgoed in Meierijstad voor zover mogelijk CO2-neutraal

Voortgang
Monitor in ontwikkeling.

De voortgang is voor 2020 nog niet met een meter in beeld gebracht. In 2021 ontwikkelen we een dashboard, dat aansluit bij de gehanteerde routeplanner naar nagenoeg CO2-neutraal vastgoed in 2030.

Uitwerking ambitie
Nadat de duurzaamheidsvisie is vastgesteld, heeft uw raad eind 2018 ook de Kadernota Vastgoed vastgesteld. Daarin is ook de ambitie opgenomen om uiterlijk in 2030 het maatschappelijk vastgoed voor zover mogelijk CO2-neutraal te maken. Om dit ambitie waar te maken, zijn drie stappen geformuleerd:

1. Eerste verduurzamingsslag op natuurlijke momenten (via DMOP)
2. Zonnepanelen en zonnecollectoren
3. CO2-neutraal voor zover mogelijk

Ad. 1) In het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma (DMOP) is een serie bestaande en beproefde maatregelen opgenomen. Dat betekent dat we bij regulier onderhoud en vervanging verduurzamen.
Ad. 2) Voor het plaatsten van zonnepanelen is geen structureel budget opgenomen. Hiervoor stelt de raad aparte kredieten beschikbaar waar mogelijk, zodat we zon op dak wel kunnen realiseren.
Ad. 3) Daarmee halen we echter nog niet de doelstelling om CO2-neutraal te worden in 2030. Hiervoor was aanvullend onderzoek nodig. Dit hebben we in 2019 uitgevoerd. Dat heeft geleid tot de 'Routekaart Gemeente Meierijstad CO2-neutraal'. In 2020 is een routeplanner opgesteld, die de gemeente begeleidt naar CO2-neutraal vastgoed in 2030. De bijbehorende doorrekening laten zien dat er naast de maatregelen die in het DMOP staan en de zonnepanelen, nog extra verduurzamingsmaatregelen nodig zijn. Bijvoorbeeld door isolatie van panden naar voren te halen in de planning. En uiteindelijk is compensatie nodig van het verbruik dat overblijft nadat alle maatregelen zijn genomen.

Monitoring
Bij de routekaart en routeplanner ontwikkelen we in 2021 ook een dashboard. Daarmee brengen we de voortgang in beeld. Voor 2020 zijn er nog geen cijfers of grafieken om te tonen.

Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030

In 2030 is in Meierijstad het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd.

Voortgang
Energieverbruik gebouwde omgeving
2017 3.092 TeraJoules
2018 3.106 TeraJoules
2019 3.085 TeraJoules

Energieverbruik industrie, energie, afval, water
2017 3.552 TeraJoules
2018 3.521 TeraJoules
2019 3.353 TeraJoules

In het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving is nog geen neergaande lijn te zien, het verbruik is stabiel de afgelopen 10 jaar. Om de ambitie van 30% reductie in 2030 te behalen moeten we een exponentiële afname van het energieverbruik realiseren.

Uitwerking ambitie
In die energiemix is ook een aanname gedaan voor besparing in Meierijstad. We nemen aan (met de kennis van nu) dat we 42% van ons energieverbruik kunnen besparen in 2050 ten opzichte van 2016. Dat betekent dat we 4.119 TeraJoule minder energie moeten gaan gebruiken.

De verwachting is dat de energievraag (behoefte) de komende jaren door verduurzaming ingrijpend gaat veranderen. Het verduurzamen van de energievoorziening begint met besparing door (verbeterde) isolatie en meer energie-efficiëntie. Bij mobiliteit gaan we uit van een verregaande elektrificatie: rijden op elektriciteit. Hierdoor is de behoefte aan benzine, diesel en LPG in 2050 volledig verdwenen. Daar staat een toename in elektriciteit tegenover. Deze toename komt voor een deel ook voor de inzet van elektriciteit voor warmte (bijvoorbeeld door de toepassing van een warmtepomp).

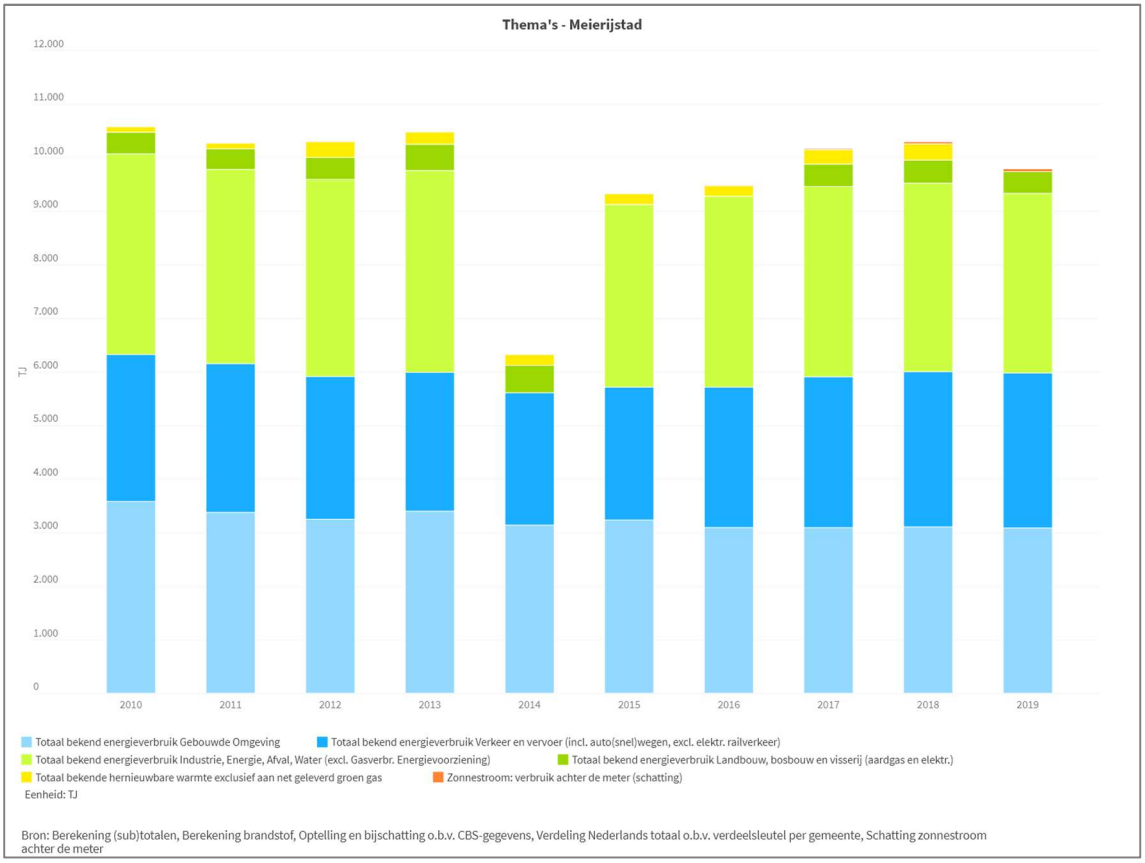
Als we het energieverbruik in Meierijstad verder bekijken, zien we dit:
- De sector 'industrie, energie, afval en water' is de grootste energieverbruiker in Meierijstad met 36% van het totaal.
- De gebouwde omgeving volgt met 31% van het energieverbruik en de derde grote verbruiker is 'verkeer en vervoer' met 26%.
- De overige 7% is voor landbouw, bosbouw en visserij (4%) en het maken van hernieuwbare warmte (3%).

Als we kijken naar het soort energie dat wordt gebruik, zien we dit:
- Ruim de helft van ons energieverbruik in Meierijstad is warmte.
- De andere helft van het energieverbruik is elektriciteit (26%) en brandstof voor onze voertuigen (22%).

We richten ons binnen deze ambitie en met bijbehorende projecten op besparing in de gebouwde omgeving en bij het bedrijfsleven. Voor de volledigheid is ook een grafiek opgenomen over het totale energieverbruik van Meierijstad.

Monitoring

Om de voortgang te meten gebruiken we de gegevens uit de Klimaatmonitor. Het volledige rapport over energieverbruik in Meierijstad is te downloaden op https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/

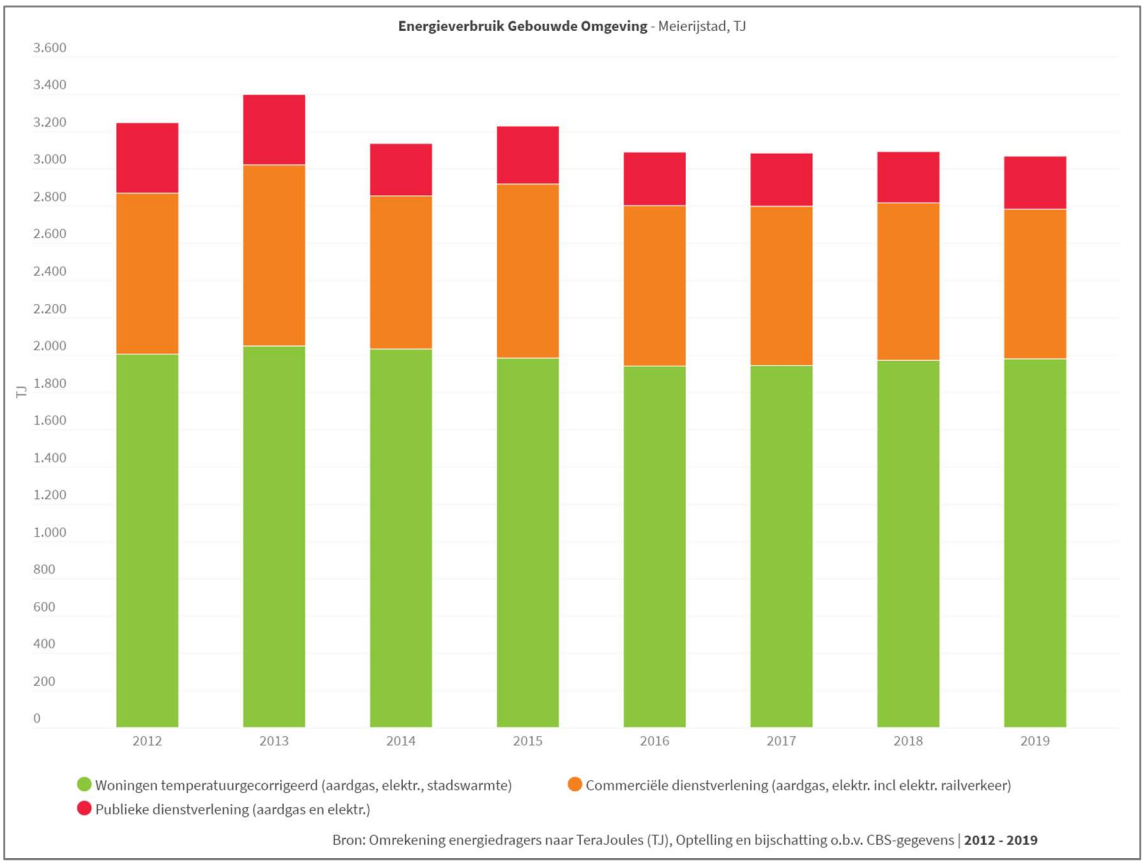
Figuur 7 - Totale energieverbruik Meierijstad 2010-2019 in Terajoule

Het totale energieverbruik van Meierijstad is redelijk stabiel over de afgelopen 10 jaren. De grootste energieverbruikers zijn de gebouwde omgeving, verkeer en vervoer en de industrie. Ambitie 3 uit de duurzaamheidsvisie richt zich het energieverbruik in de gebouwde omgeving en de bedrijven, daarom lichten we deze twee onderdelen verder toe.

Gebouwde omgeving

Het energieverbruik (warmte en elektriciteit) in de gebouwde omgeving is in de Klimaatmonitor opgesplitst naar:

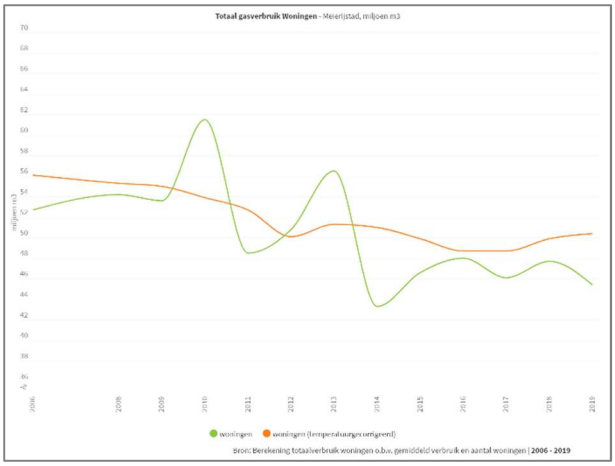
1. Woningen
2. Commerciële dienstverlening
3. Publieke dienstverlening

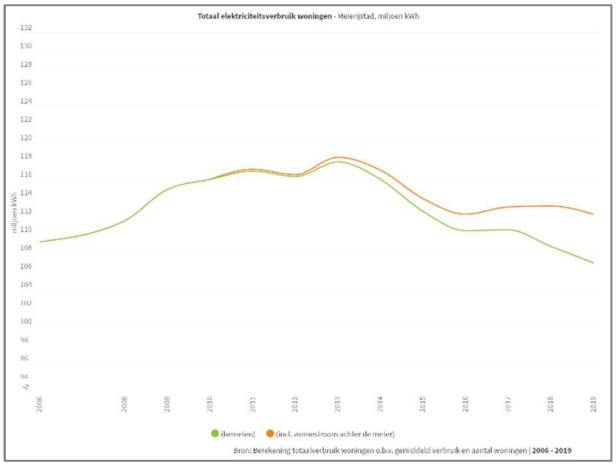

Figuur 8 - Energieverbruik gebouwde omgeving in TeraJoules Meierijstad 2012-2019

In de grafiek is te zien dat het energieverbruik in de gebouwde omgeving de afgelopen jaren stabiel is. De beoogde daling van het energieverbruik is dus nog niet ingezet.

Als we naar het energieverbruik van woningen kijken, zien we over een langere periode (2006-2019) dat het gasverbruik een dalende lijn laat zien. Deze is heel licht, maar wel waarneembaar. Voor elektriciteit geldt dat het verbruik eerst steeg, daarna weer daalde en nu onder het niveau van 2006 is gezakt. Deze trends zijn in onderstaande grafieken zichtbaar:

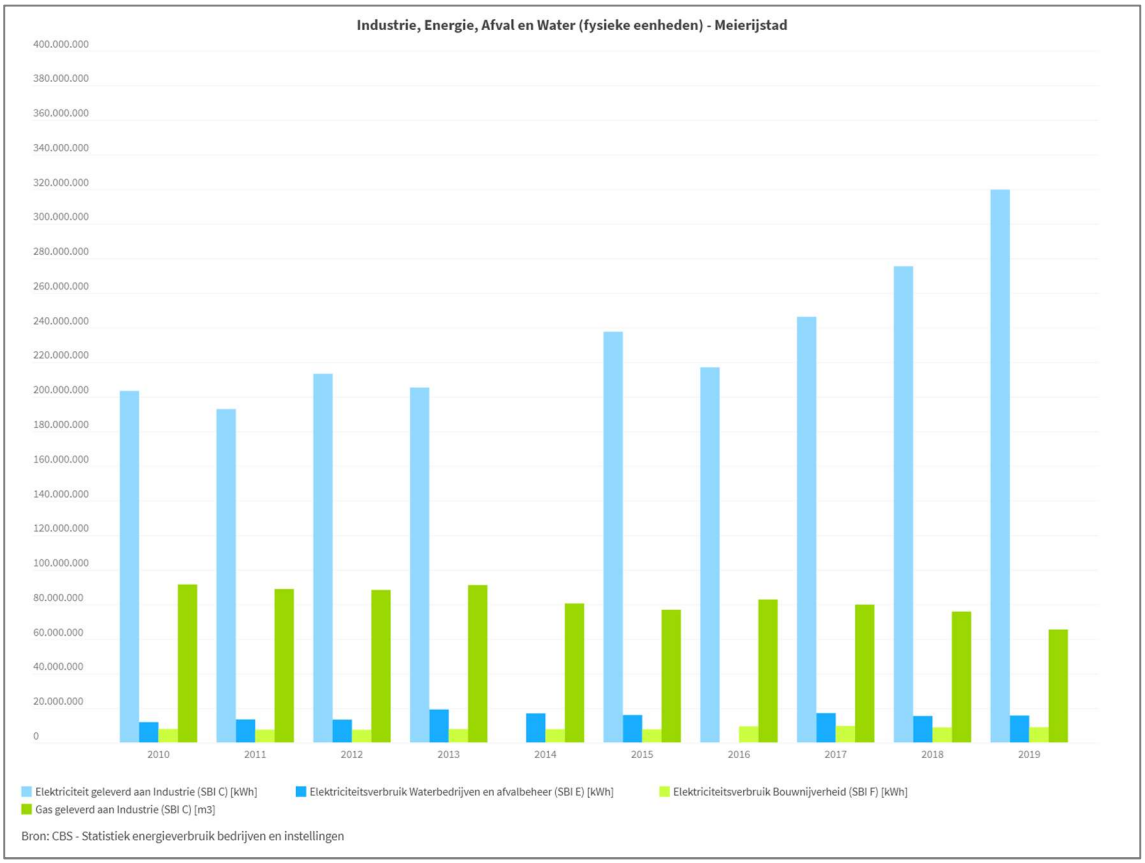

Industrie, Energie, Afval en Water

Het energiegebruik van Industrie, Energie, Afval en Water wordt gemeten met de volgende indicatoren:

1. Gasverbruik en elektriciteitsverbruik delfstoffenwinning
2. Gas en elektriciteit geleverd aan industrie
3. Gasverbruik en elektriciteitsverbruik bouwnijverheid
4. Gasverbruik en elektriciteitsverbruik waterbedrijven en afvalbeheer

Omdat het energieverbruik van delfstoffenwinning en waterbedrijven en afvalbeheer te verwaarlozen zijn in de gemeente Meierijstad, zijn in de grafiek het gas- en elektriciteitsverbruik te zien van de bouwnijverheid en industrie.

Figuur 9 - Energieverbruik Industrie, Energie, Afval en Water Meierijstad 2010-2018 in kWh en m .

Bedrijven en instellingen gebruiken steeds meer elektriciteit. Ook in 2019 zet deze stijgende lijn door en stijgt zelfs nog iets harder. Daarbij moet vermeld worden dat het bedrijfsleven ook bovengemiddeld veel elektriciteit opwekt met zon op dak. Dat wordt echter apart berekend en is in dit cijfer niet te zien. Het gasverbruik van bedrijven en instellingen is aan het dalen sinds 2010. Ook in 2019 is het gasverbruik gedaald, gemiddeld zelfs iets meer dan de jaren daarvoor.

Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030

In 2030 is bij de bedrijven in Meierijstad maatschappelijk verantwoord ondernemen de standaard.

Voortgang
- 21 aanmeldingen energie- en klimaatscan (loopt nog tot eind 2021)
- 62 hectare zon op 1.250 grote bedrijfsdaken (17% van totale dakoppervlak)
- 8 nieuwe fairtrade deelnemers
- 2 nieuwe MVO-ondernemers

Steeds meer bedrijven zijn bezig met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Deze groei moet nog toenemen, om te bereiken dat in 2030 bij alle bedrijven MVO de standaard is.

Uitwerking ambitie
Voor de uitwerking van deze ambitie is een definitie nodig van maatschappelijk verantwoord ondernemen. In de duurzaamheidsvisie worden al elementen benoemd van een duurzame bedrijfsvoering: energie, innovatie en eerlijke handel. In 2020 besloten de gemeente, POM en de Rabobank zich met de samenwerking DOE te richten op de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. De focus in de eerste jaren ligt op de energietransitie.

Buiten de scope van dit duurzaamheidsprogramma en van DOE werken bedrijven en de gemeente ook aan sociale duurzaamheid, gericht op arbeidsparticipatie en social return.

Monitoring
Om de voortgang te monitoren, richten we ons voor de voortgang in 2020 op twee indicatoren die aangeven hoeveel bedrijven bezig zijn met de energietransitie:
- Hoeveelheid zonnepanelen op grote bedrijfsdaken[2]
- Aantal bedrijven dat deelneemt aan DOE Meierijstad (Duurzaam Ondernemend Energiek)

Om eerlijke handel in beeld te brengen gebruiken we de cijfers van de Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad:
- Aantal bedrijven en instanties die de titel 'fairtrade' en/of 'MVO' in het betreffende jaar ontvingen

Het energieverbruik en de opwekking van duurzame energie van bedrijven zijn te vinden bij ambities 1 en 3.

Het bedrijfsleven in Meierijstad doet meer aan verduurzaming dan alleen bovengenoemde activiteiten. Uit eigen beweging en met ondersteuning van andere partijen, zoals de Brabantse Ontwikkelmaatschappij (BOM), de provincie, en de Rijksoverheid met bijv. fiscale maatregelen en branche-afspraken. Omdat we daar momenteel geen compleet beeld van hebben, nemen we dat nog niet op in de voortgangsrapportage.

[2] In 2019 hanteerden we het criterium "aantal bedrijven dat SDE-subsidie heeft aangevraagd en dus voornemen is om zonnepanelen op dak te plaatsen". Aangezien het gaat om daadwerkelijk gerealiseerde projecten wijzigen we dat in gerealiseerde zon op dak.

Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030

In 2030 is de leefomgeving in Meierijstad vrij van zwerfafval.

Voortgang
87% van de 223 metingen op 68 locaties scoorde kwaliteit B of hoger.

In 2019 had 69 % van de metingen een score van B of hoger. In 2020 is dit 87 %. Dit betekent dat er 18 % minder C en D scores gemeten in 2020. We zien dat er minder fijn zwerfafval is gevonden in 2020 dan in 2019.

Uitwerking ambitie
De ambitie voor de lange termijn is al helder: in 2030 is er geen zwerfafval meer in Meierijstad. Via verschillende wegen werken we aan realisatie van deze ambitie. Alleen communiceren, of alleen opruimen is namelijk niet genoeg. De nieuwe aanpak vanaf 2020 zet in op opruimen, bewustwording (inclusief educatie), gedragsverandering, communicatie en samenwerking met inwoners en organisaties.

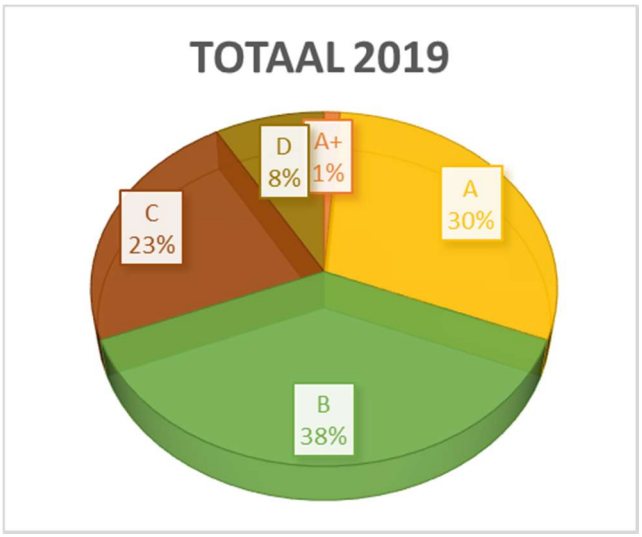
In de huidige afspraken met de aannemers die voor de gemeente de openbare ruimte onderhouden, nemen we resultaatverplichtingen op voor zwerfafval. Die eisen liggen nog niet op het niveau 'zwerfafvalvrij'. Dat zou gelijk staan aan overal een score A of A+.

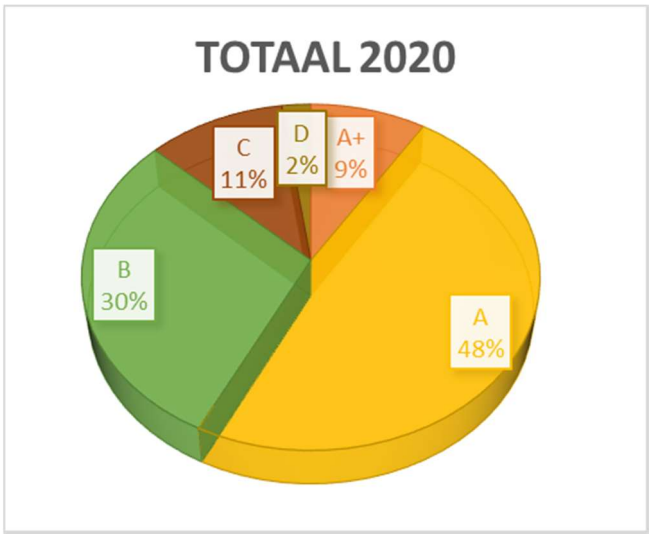
Voor het verwijderen van zwerfvuil en veegvuil op verhardingen wordt kwaliteitsniveau B van de CROW gehanteerd. Op gazons en in beplantingen is dat niveau C. Uitzonderingen zijn de grote winkelcentra in Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel, daar wordt niveau A overal het uitgangspunt. Verder ruimen we zwerfvuil op zogenaamde hot spots in bermen met ruw gras.

Monitoring
Jaarlijks voeren we één of twee beeldkwaliteitmetingen uit volgens de CROW-methodiek. Dit is verplicht, willen we in aanmerking komen voor de zwerfafvalvergoeding van Nederland Schoon. De eisen voor de meting zijn als volgt:

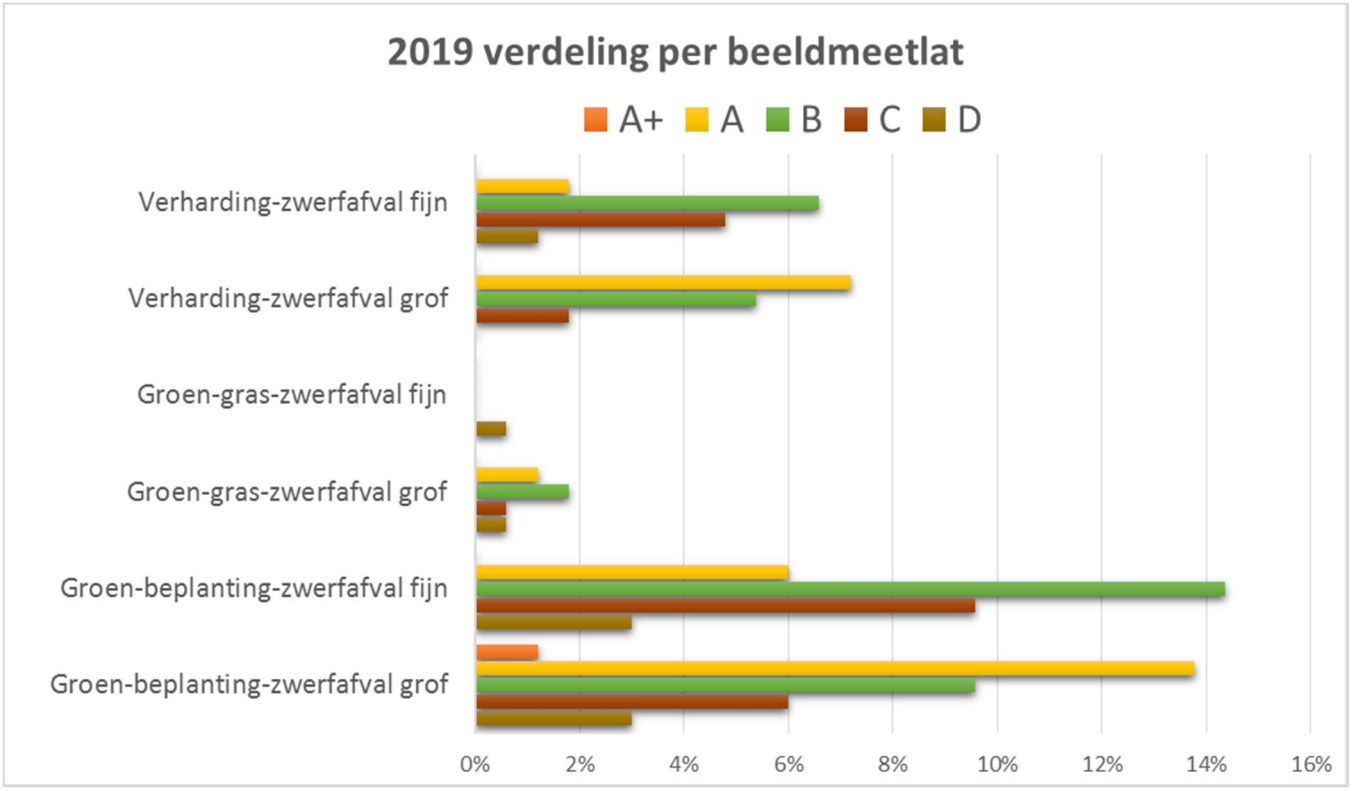
- Jaarlijks minimaal 1 meetronde in het voorjaar (maart-juni) of najaar (september-november).
- Minimaal 50 meetlocaties, verdeeld over gebiedstypen en wijken, met onderscheid tussen centrum en overige gebieden binnen de bebouwde kom.
- Meting van fijn (kleiner dan 10 cm doorsnee) en grof (groter dan 10 cm doorsnee) zwerfafval met behulp van de CROW beeldmeetlatten voor groen (beplanting en gras) en verharding. Elke meetlocatie scoort tussen A+ (zeer schoon) en D (zeer vuil).

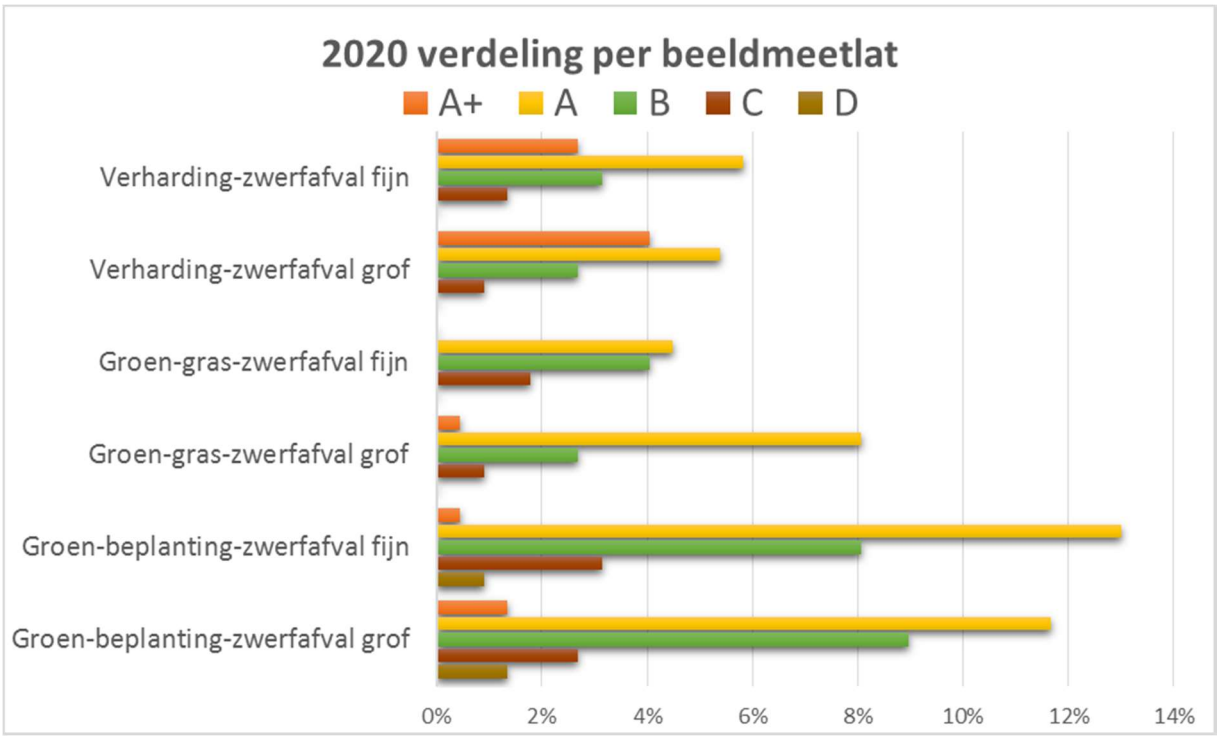
In september 2020 hebben we gemeten in alle 13 kernen van Meierijstad, op in totaal 68 locaties. Op deze locaties deden we in totaal 223 metingen. Dat waren er meer dan in 2019, daarom zijn de resultaten in percentages weergegeven, om te kunnen vergelijken.

In 2019 had 69% van de metingen een score van B of hoger. In 2020 is dit 87%. Dit betekent dat er 18 % minder C en D scores gemeten in 2020. We zien dat er minder fijn zwerfafval is gevonden in 2020 dan in 2019.

2020 verdeling per beeldmeetlat
A+
A
B
C
D
Verharding-zwerfafval fijn
Verharding-zwerfafval grof
Groen-gras-zwerfafval fijn
Groen-gras-zwerfafval grof
Groen-beplanting-zwerfafval fijn
Groen-beplanting-zwerfafval grof
0%
2%
4%
6%
8%
10%
12%
14%

Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050

In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen

Voortgang
2019: 76 kg restafval/inwoner/jaar (81% scheiding)
2020: 97 kg restafval/inwoner/jaar (ca. 80% scheiding)

Voedselverspilling per hoofd van de bevolking in 2018: 96-149 kilogram.

De voorlopige afvalcijfers van 2020 laten zien dat de hoeveelheid restafval per huishouden is gestegen naar 97 kg per inwoner, nadat in 2019 een forse daling was gerealiseerd. De eerste inschatting is dat het scheidingspercentage nagenoeg gelijk blijft (ca 80%), omdat ook de totale hoeveelheid afval steeg in 2020 ten gevolge van de coronacrisis.

De totale landelijke hoeveelheid verspild voedsel in de keten is tussen 2009 en 2018 niet toegenomen, maar ook niet afgenomen. Onder Nederlandse consumenten blijkt voedselverspilling in het huishouden al wel een aantal jaren te dalen.

Uitwerking ambitie
Deze ambitie is op onderdelen uitgewerkt:

- Voor huishoudelijk afval van inwoners hanteren we de doelstellingen van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof): een scheidingspercentage van 75% = 100kg restafval per inwoner per jaar in 2020 en in 2025 een doelstelling van 30kg restafval per inwoner per jaar.
- Voor voedselverspilling maken we deel uit van de Stichting Samen tegen Voedselverspilling. Deze stichting streeft naar 50% minder voedselverspilling in 2030.

Daarmee hebben we nog niet de volledige ambitie uitgewerkt. Dat krijgt verder vorm als er meer projecten starten op gebied van afval, verspilling en circulair (ver)bouwen.

De Rijksoverheid werkt binnen het 'Werkprogramma monitoring en sturing Circulaire Economie (Planbureau voor de Leefomgeving)' aan monitoring van circulariteit als geheel.

Monitoring
We monitoren deze ambitie met verschillende losse indicatoren:

- Kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar en scheidingspercentage
- Kilogram voedselverspilling per hoofd van de bevolking per jaar (bron: Monitor Voedselverspilling 2009-2018)

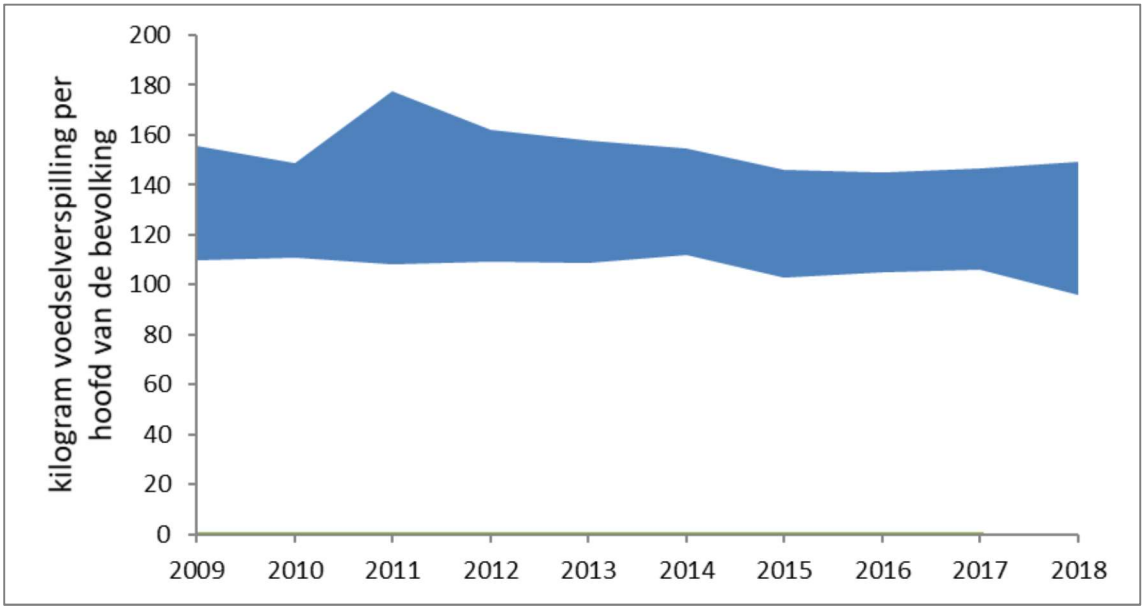
Huishoudelijk restafval

De hoeveelheid huishoudelijk restafval bestaat uit fijn restafval (wat thuis in de minicontainer zit) en grof huishoudelijk afval, dat inwoners bij de milieustraat brengen. Dit cijfer wordt berekend met de gegevens van de afvalinzamelaars die Meierijstad contracteert. In 2019 rapporteerde Meierijstad 76 kg restafval per inwoner per jaar en een scheidingspercentage van 81%. Daarmee was de VANG-doelstelling (minimaal 75% afvalscheiding in 2020) ruim behaald.

De voorlopige afvalcijfers over het jaar 2020 laten een ander beeld zien. De hoeveelheid restafval is gestegen naar 97 kg per inwoner per jaar. De eerste inschatting is dat het scheidingspercentage nagenoeg gelijk blijft (ca. 80%), omdat ook de totale hoeveelheid afval steeg in 2020.
Dit is te verklaren doordat inwoners tijdens de coronacrisis veel meer thuis verbleven. Het afval dat normaal bij bedrijven, kantoren, verenigingen, in de horeca etc. ontstond verplaatste zich nu naar huis. Ook werd er veel verbouwd en opgeruimd, dat is terug te zien in de gestegen afvalhoeveelheden op de milieustraten.
Van vrijwel elke afvalstroom is in 2020 meer gebracht dan in 2019, vooral puin, hout, grond en grof huisvuil.

Andere meetinstrumenten worden nog ontwikkeld, als ook de ambities worden uitgewerkt.

Voedselverspilling

Figuur 10 - Hoeveelheid voedselverspilling in Nederland in de periode 2009-2018[3].

De conclusie die de stellers van de Monitor Voedselverspilling Update 2009-2018 trekken luidt als volgt:

> "De hoeveelheid verspild voedsel in ons land is tussen 2009 en 2018 niet toegenomen, maar ook niet afgenomen. Dat blijkt uit de Update Monitor Voedselverspilling, die de situatie in kaart brengt op basis van afval- en veevoerstatistieken. Overheid en bedrijfsleven hebben sinds 2018 verschillende stappen gezet om voedselverspilling tegen te gaan. Maar het is nog te vroeg om het effect hiervan terug te zien in cijfers."

Bovenstaande cijfers en conclusie gaan over verspilling in de hele keten. Het Voedingscentrum geeft meer inzicht in verspilling door huishoudens. Daar zien we wel een duidelijke daling van voedselverspilling:

> "Nederlandse huishoudens verspilden in 2019 gemiddeld 34,3 kg eten per persoon per jaar aan vast voedsel (inclusief dikke vloeistoffen en zuivel). Dat is een daling van 17% ten opzichte van 2016 (41,2 kg) en 29% ten opzichte van 2010 (48,0 kg)."

Als we de cijfers van de Monitor Voedselverspilling combineren met de cijfers van het Voedingscentrum, zien we dat dan betekent dit dat huishoudens een aandeel hebben van zo'n 23 tot 32% van de totale verspilling in de keten.

[3] Bron: 'Monitor Voedselverspilling Update 2009 - 2018', Wageningen Food & Biobased Research, Rapport 2050, (2020)

Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050

In 2050 is de mobiliteit in Meierijstad innovatief en schoon. Vervoersbewegingen zijn zonder emissies en vrij van fossiele brandstof

Voortgang
Energieverbruik
2017 2.813 TeraJoules
2018 2.893 TeraJoules
2019 2.893 TeraJoules

Aantal elektrische en plug-in hybride voertuigen
2017 373
2018 452
2019 647
2020 911

Aantal elektrische brommer en speed pedelecs
2018 276
2019 338
2020 418

Sinds 2014 is het energieverbruik in Meierijstad door voertuigen aan het stijgen. In 2019 stabiliseerde het zich. De cijfers van 2020 zijn nog niet bekend in de klimaatmonitor, maar we verwachten dat de invloed van de coronacrisis daarin te zien is. Er waren in 2020 veel minder vervoersbewegingen.

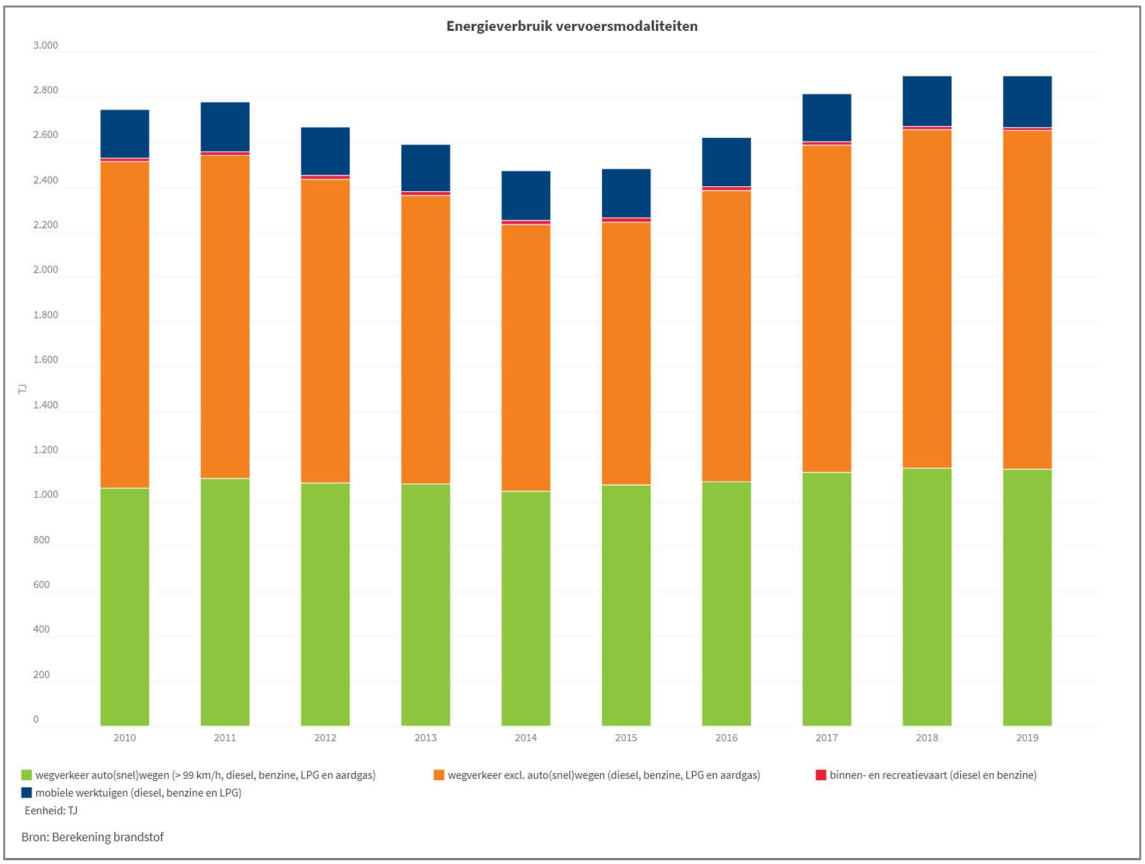
Het aantal elektrische voertuigen (elektrisch, plug-in hybride, brommers en speed pedelecs) neemt de laatste jaren gestaag toe.

Uitwerking ambitie
Deze ambitie werken we verder uit in de duurzame mobiliteitsvisie.

Monitoring
Er zijn verschillende landelijke, openbare meetmethoden beschikbaar, die iets zeggen over duurzame mobiliteit. Hoewel we als Meierijstad nog een keuze moeten maken in de mobiliteitsvisie, rapporteren we hier een aantal indicatoren. Enkele opties om te monitoren zijn (daarin zitten dubbelingen, omdat de monitoringsystemen voor een aantal punten dezelfde openbare dataset gebruiken)

De klimaatmonitor

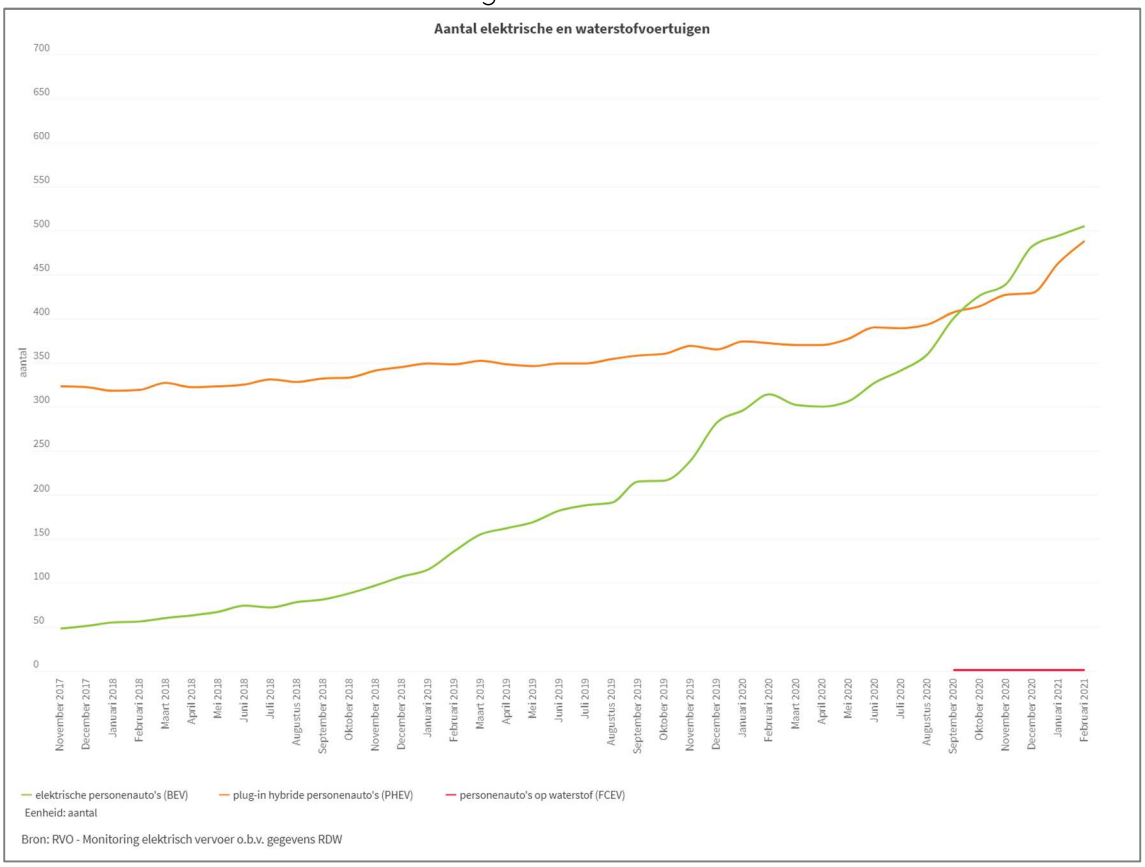
Energieverbruik verkeer en vervoer

Figuur 11 - Energieverbuik in TJ verkeersmodaliteiten Meierijstad 2010-2019

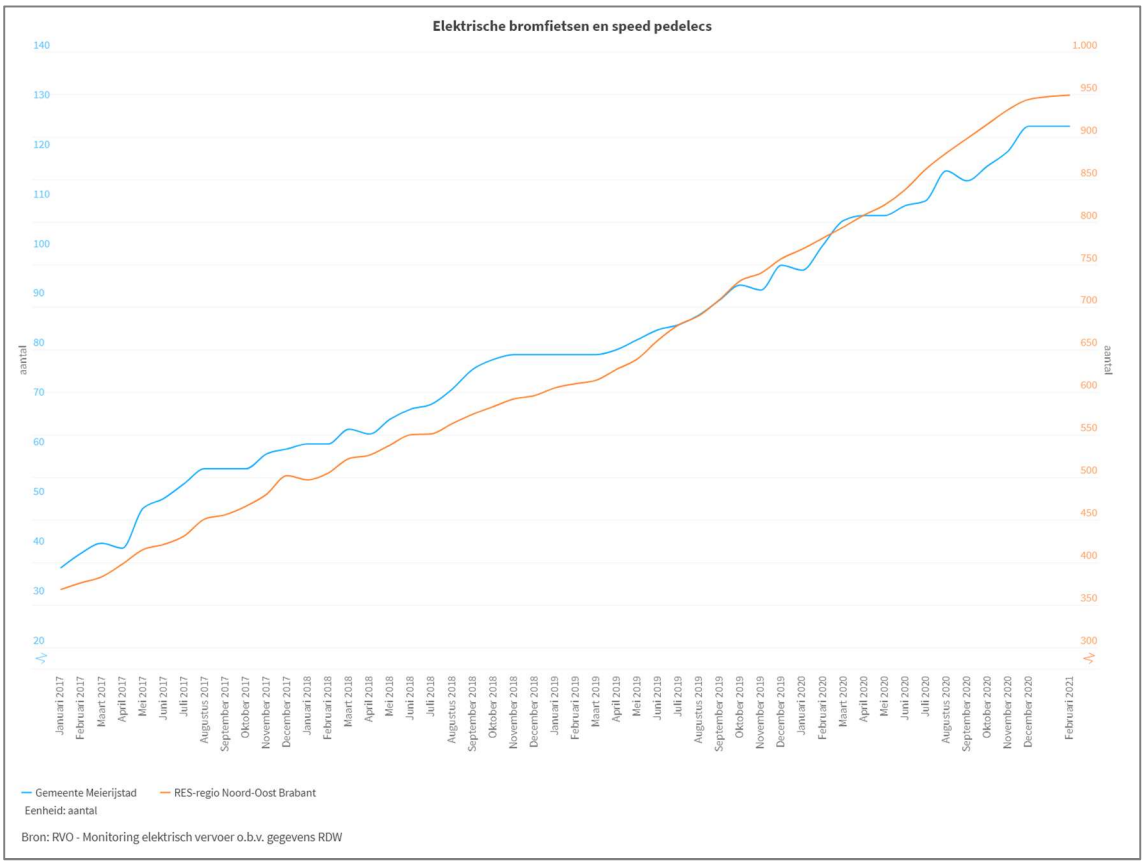
In deze figuur is te zien dat 40% van alle energieverbruik door voertuigen door de snelweg komt. Daarop heeft Meierijstad als gemeente geen invloed. Ruim de helft van het energieverbruik komt door voertuigen buiten de snelweg. De laatste 8% komt door mobiele werktuigen.

Aantal elektrische en waterstofvoertuigen

Figuur 12 - Aantal elektrische en waterstofvoertuigen Meierijstad november 2017-februari 2021

Het aantal elektrische en plug-in hybride voertuigen neemt toe in Meierijstad. Met name de elektrische voertuigen stijgen flink. Procentueel gezien is het nog weinig: in 2020 was 2% van het aantal geregistreerde voertuigen in Meierijstad elektrisch. In 2018 was dat nog 1%.

Figuur 13 - Elektrische bromfietsen en speed pedelecs Meierijstad 2017-2020

Het aantal elektrische bromfietsen en speed pedelecs (snelle elektrische fietsen) stijgt gestaag sinds 2017.

Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050

In 2050 is de bedrijvigheid in Meierijstad schoon en emissieloos

Voortgang
Monitor in ontwikkeling.

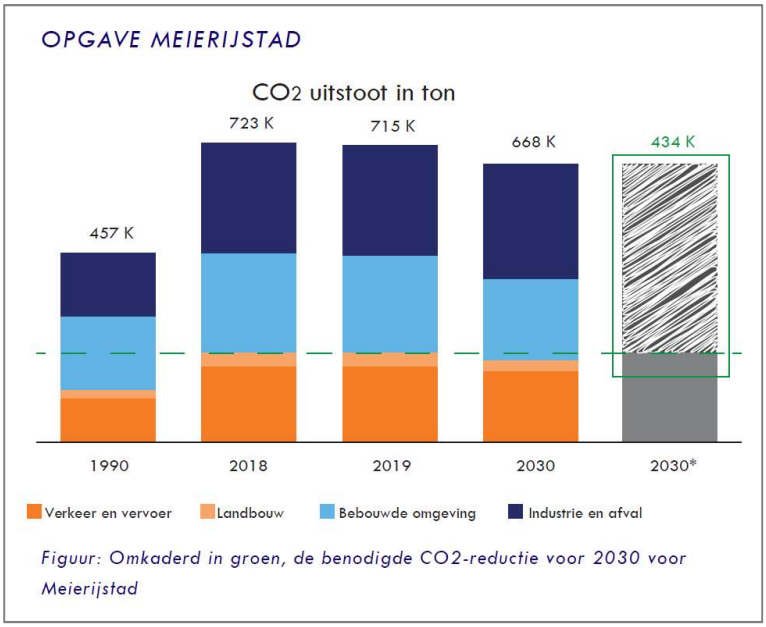
In 2020 is de opgave in beeld gebracht voor CO2-reductie. Binnen samenwerkingsverband DOE ontwikkelen we een monitor.

Uitwerking ambitie
Deze ambitie richt zicht op het bedrijfsleven. Daarmee geven we aan dat de bedrijvigheid in Meierijstad een belangrijke speler is in het behalen van de duurzaamheidsambities. Inhoudelijk zijn de ambities echter al op andere plekken genoemd en uitgewerkt:

- CO2-uitstoot is verwerkt in ambities 1 en 3. Dat gaat zowel over de gebouwen als over de (industriële) processen.
- Uitstoot door mobiliteit is verwerkt in ambitie 7.
- Circulariteit is verwerkt in ambitie 8 (o.a. materiaalgebruik en voedselverspilling).
- Uitstoot van schadelijke stoffen naar bodem en water zijn verwerkt in ambitie 11.

Monitoring

In 2020 is de opgave voor CO2-reductie door het bedrijfsleven in Meierijstad in beeld gebracht. Uit onderzoek blijkt dat de industrie voor 37% bijdraagt aan de uitstoot van Meierijstad. De commerciële dienstverlening draagt voor 11% bij aan de uitstoot van Meierijstad. De benodigde CO2-reductie voor het bedrijfsleven bedraagt daarmee 161.000 ton (industrie) en 48.000 ton (commerciële dienstverlening) voor 2030.

Figuur - 14 Benodigde CO2-recutie voor 2030 voor Meierijstad (Bron: Duurzaamheidspropositie DOE Meierijstad (juni 2020))

Ambitie 9: 25% meer groen in 2030

In 2030 is de groenindex van Meierijstad gestegen met 25% tot 0,5

Voortgang
Niet bekend

Een eerste belangrijke stap is gezet met het vastleggen van de ambitie in het bomenbeleid. Een goede meetmethode moeten we nog vinden. Dat kan zijn het aantal vierkante meters aan groen, maar kan ook verder gaan door bijvoorbeeld boomkronen in beeld te brengen.

Uitwerking ambitie
Een belangrijke stap is gezet met het vaststellen van het bomenbeleid in 2020. Daarin is de doelstelling om het groen met 25% te laten stijgen als volgt overgenomen:

> "Onze doelstelling is: per kern 25% meer groen. Dit kan met bomen maar ook met al het andere groen, bijvoorbeeld: Tiny forests, struweel, plantsoenen, heesters en kruiden. Dit draagt bij aan een klimaat- en toekomstbestendige openbare ruimte en meer biodiversiteit. We gaan dit in samenwerking met onze omgeving doen."

Ook staat in het bomenbeleid het pleidooi voor een minimum percentage aan groen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De ambitie om te vergroenen is ook een bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Monitoring
In de duurzaamheidsvisie is de 'groenmonitor' als instrument genoemd om te monitoren. De ambitie is ook gestoeld op dit instrument. In de praktijk blijken er haken en ogen te zitten aan het gebruik van dit instrument. Zo is het bijvoorbeeld lastig om seizoensinvloeden zoals droogte of bladval uit te sluiten. We beraden ons op het juiste monitoringinstrument.

Over de monitoring wordt in het nieuwe bomenbeleid[4] het volgende gesteld:

> "Voor de vergroening moet eerst nog een projectplan geschreven te worden om de haalbaarheid te onderzoeken en de kaders te bepalen. Tevens moet er nog een goede meetmethode gevonden worden om de vergroening goed te meten. De basis hiervoor is de hoeveelheid vierkante meters groen en het aantal bomen per kern bij elkaar op te tellen. Maar we zijn nog een aanvullende methodiek aan het onderzoeken om de boomkronen goed in beeld te brengen. Als we het kroonoppervlak per kern kunnen meten, kunnen we een goede nulmeting uitvoeren en ook de resultaten over de jaren meten. Dit moet verder onderzocht worden. Voor deze vergroening zijn de kernwaarden: met oog op meer groen, biodiversiteit, klimaatverandering en kwaliteit voor kwantiteit."

[4] Bomenbeleid Meierijstad:
https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Meierijstad/CVDR640267.html

Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030

In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft

Voortgang
Monitor in ontwikkeling.

Vanaf 2021 raadplegen we de NDFF en/of andere monitoringinstrumenten voor stand van zaken en ontwikkeling van biodiversiteit in Meierijstad.

Uitwerking ambitie
De ambitie voor biodiversiteit, met daaraan gekoppeld de monitoring, worden in 2021 uitgewerkt in beleid.

Monitoring
Het meten van de totale biodiversiteit gebeurt op hoger schaalniveau dan een afzonderlijke gemeente. Wereldwijd werd medio 2019 de noodklok geluid door een panel van de Verenigde Naties. Het panel concludeerde dat een miljoen soorten met uitsterven bedreigd worden de komende decennia.

In Nederland wordt biodiversiteit onder andere gemeten binnen het Compendium van de Leefomgeving van de Rijksoverheid. Diverse flora en fauna worden jarenlang onderzocht. Ook het Planbureau voor de Leefomgeving houdt zich bezig met biodiversiteit. Op basis van deze meetinstrumenten kunnen we wellicht in de toekomst ook conclusies trekken over de biodiversiteit specifiek voor Meierijstad. Op dit moment kunnen we dat nog niet. In 2021 starten we met een nulmeting van de biodiversiteit in Meierijstad op basis van de Nationale Databank Flora en Fauna (https://www.ndff.nl/)

Er zijn instrumenten beschikbaar, waarmee je kunt bepalen of je op tactisch en operationeel niveau bijdraagt aan een betere biodiversiteit. Deze worden nog niet toegepast in Meierijstad.

Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030

In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de bodem- en waterkwaliteit per saldo minimaal gelijkt blijft

Voortgang
Geen monitoring.

Landelijke metingen in combinatie met wetgeving volstaan om te waarborgen dat deze ambitie wordt behaald.

Uitwerking ambitie
Deze ambitie is niet uitgewerkt, omdat de wetgeving op dit onderwerp volstaat.

Monitoring
De ambitie in Meierijstad richt zich met name op activiteiten die mogelijk verandering in bodem- en waterkwalititeit teweeg brengen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het verplicht een watertoets en bodemtoets toe te voegen aan de ruimtelijke onderbouwing. De waterparagraaf wordt getoetst door en/of in samenspraak met de waterbeheerders uitgevoerd. De bodemtoets is vooral bedoeld om te bepalen of de bodem geschikt is voor de beoogde activiteit*. Deze watertoetsen en bodemtoetsen worden niet gebundeld om de totale impact op de bodem- en waterkwaliteit te monitoren.

Bedrijven die impact hebben op de water- en bodemkwaliteit zijn aan wettelijke regels gebonden zoals de Wet Bodembeheer en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze zijn verwerkt in de vergunning of algemeen geldende regels. Daarmee is wettelijk geborgd dat de kwaliteit niet verslechtert door het drijven van een inrichting.

Bodemkwaliteit
In 2019 heeft de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) de bodemkwaliteitskaart uitgebracht door de regio Noordoost Brabant. Dat stuk bevat ook een grondwaterkwaliteitskaart voor Meierijstad. Deze is online te raadplegen: http://www.bodemloket.odbn.nl/.

Deze bodemkwaliteitskaarten laten zich echter lastig gebruiken als monitoringsinstrument. Een bodemkwaliteitskaart geeft weer of de aanwezige bodemkwaliteit geschikt is voor bepaalde functies en wordt eens per 5 jaar geactualiseerd. Het is niet zo dat de bodemkwaliteit jaarlijks verandert als gevolg van autonome ontwikkelingen. Nieuwe bodemverontreinigingen worden zoveel mogelijk voorkomen of beperkt via de milieuwetgeving. Saneringen zijn niet gericht op het verbeteren van de bodemkwaliteit an sich, maar op het mogelijk maken van ontwikkelingen*. In een gebied waar dus weinig ontwikkelingen plaatsvinden kan de bodemkwaliteit rustig 10 jaar hetzelfde blijven

*Uit het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6 lid 1 onder d) volgt dat voor de uitvoerbaarheid van een ruimtelijk plan onder andere rekening gehouden moet worden met de bodemgesteldheid in het plangebied. Bij functiewijzigingen moet worden bepaald of de bodemkwaliteit voldoende is voor de beoogde functie en of nader onderzoek en eventueel saneringen noodzakelijk zijn.

Waterkwaliteit
De waterkwaliteit wordt landelijk en door de waterschappen gemonitord, te raadplegen op https://www.waterkwaliteitsportaal.nl. De meest actuele data zijn van oktober 2019.

Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

In 2050 is Meierijstad volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress)

Voortgang
Niet bekend.

In 2020 hebben we meer inzicht gekregen in de risico's voor Meierijstad van klimaatverandering, en daarmee beter zicht op de benodigde actie. De gebruikte instrumenten lenen zich (nog) niet voor monitoren van de resultaten van deze acties.

Uitwerking ambitie
We vertalen deze ambitie in diverse beleidsvelden. Klimaatbestendigheid moet vooral in het beleid rondom groen, bomen, water en riolering, landgebruik en buitengebied een prominente plek krijgen. Vervolgens moeten we ook de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte klimaatbestendig maken. En we stimuleren andere grondeigenaren om hetzelfde te doen.
Hoe dat moet, is een gezamenlijke zoektocht. Alle overheden zijn hiermee bezig. In de regio Noordoost Brabant werken gemeenten, waterschapen, provincie en andere stakeholders samen aan klimaatadaptatie: zowel op beleidsniveau als operationeel.

Monitoring
Klimaatbestendigheid is lastig te monitoren. Het gaat om het inschatten van schade en risico's in de toekomst, daarop anticiperen en vervolgens meten of het effect heeft. We zijn nog zoekende naar de juiste manier om de voortgang te monitoren. We hebben al enkele instrumenten die ons meer inzicht geven:

- In 2020 is een flinke stap gezet in het inzichtelijk maken van de risico's voor Meierijstad, met de oplevering van de Klimaatatlas As50+[5]. Deze atlas leent zich (nog) niet als monitoringinstrument, maar wel als leidraad waar we welke actie moeten ondernemen.
- Een landelijk instrument is de klimaatschadeschatter[6]. Dit instrument geeft een schatting van de schadekosten voor de volgende drie thema's: hitte, droogte en wateroverlast. De tool maakt voor de periode 2018-2050 twee schattingen: de schadekosten als het huidige klimaat tot 2050 hetzelfde zou blijven en een schatting van de schadekosten als het klimaat sterk verandert.

[5] Klimaatatlas: https://as50.klimaatatlas.net/
[6] Klimaatschadeschatter: https://www.klimaatschadeschatter.nl/